

Uşaq bağçalarına nəzarətin ciddiləşməsinin pərdəarxası

yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 26 dekabr 2018-ci il Çərşənbə № 278 (7167) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

2018-ə iqtisadi baxış: açıqlar, hesabatlar, problemli kreditlər, neft qiyməti...

Nüfuzlu iqtisadçılar geridə qoyduğumuz ilin yekunlarından danışdılar

yazısı səh.6-da

Rusiyanı ciddi təlatüm gözləyir - 600 min azərbaycanlı geri qayıtsa, nə olacaq?

yazısı səh.12-də

Pənah Hüseyin:

"Vəzirov heç də üzde göründüyü kimi deyildi"

yazısı səh.3-də

Telman İsmayılova indi də erməniyə görə ittiham verdilər

yazısı səh.10-da

İran üçün "X günü" yaxınlaşır

yazısı səh.9-da

Müxalifətin zirvə toplantısı - AXCP və Musavat gəlmədi

yazısı səh.3-də

I vitse-prezidentin Katibliyi saxta profillərlə bağlı bəyanat yaydı

yazısı səh.4-də

Paşinyan sabah Moskvaya gedir

yazısı səh.8-də

Ərdoğan və Netanyahu'nun "ulduzları" niyə barışmır?

yazısı səh.12-də

İranda vəfat edən şie alimi haqda ilginç faktlar

yazısı səh.13-də

BMT-dəki Kırım qərarına niyə qol qoymadıq - politoloqun şərh

yazısı səh.13-də

ERMƏNİSTAN ÜÇÜN "SURIYA SINAĞI" - İRƏVANIN YENİ TÜRKİYƏ TƏLAŞI

Ankaranın Vaşinqtonla yaxınlaşması və anlaşması ən çox işğalçı ölkədə panik ovqat yaradıb - səbəblər; İrəvanın Amerika ümidi daşa dəyə bilər; **daşnak siyasətçi**: "Türkiyənin hərəkətləri bütün regiona təsir edəcək..."

yazısı səh.9-da

Ölkədə "əbədi vəzifə"lər dövrü bitir

Dövlət qulluqçularının rotasiyasına - vəzifə yerlərinin mütəmadi dəyişdirilməsinə başlanacaq; vəzifəli şəxslərin gəlirləri haqqında qanunun icra vəziyyəti də gündəmdə...

yazısı səh.7-də

Tofiq Zulfüqarov: "Bela vəziyyətin davamı Ermənistanın dağılmasına gətirib çıxara bilər"

yazısı səh.5-də

Əli İnsanov həbs müddətində ikinci qardaşını da itirdi

yazısı səh.10-da

Xəlid Bağirovun REAL-ın İdarə Heyətindən istefa verməsinin pərdəarxası - sensasion iddialar

yazısı səh.3-də

Mövlud Çavuşoğlu Rusiyaya səfər edəcək

Türkiyənin xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu Rusiyaya səfər etmək niyyətindədir. Bu barədə TASS "Habertürk"ə istinadən məlumat verib.

Qeyd olunur ki, səfərin məqsədi ABŞ qoşunlarının Suriyadan çıxarılmasını müzakirə etməkdir.

Xatırladaq ki, dekabrın 19-da ABŞ prezidenti Donald Tramp ABŞ qoşunlarının Suriyadan çıxarılmasına dair fərman imzalayıb.

Bakıda 14 mənzildən oğurluq etmiş şəxs saxlanıldı

Səbəyl rayonu Bayıl qəsəbəsində yerləşən evlərdən birinin pəncərəsi sındırılaraq mənzildən dəyəri 9000 manat olan qızıl-zinət əşyaları naməlum şəxs tərəfindən oğurlanıb.

Daxili İşlər Nazirliyindən verilən məlumata görə, bu barədə Səbəyl Rayon Polis İdarəsi 8-ci Polis Bölməsinə müraciət daxil olan kimi hadisəni törədən şəxsin axtarışlarına başlanılıb.

Həyata keçirilən uğurlu əməliyyat-axtarış tədbiri nəticəsində qeyd edilən cinayəti törətməkdə şübhəli bilinən Cinayət Məcəlləsinin müxtəlif maddələri ilə dəfələrlə məhkum olunmuş, Qaradağ rayon sakini Fuad Fərəcov saxlanılıb. F.Fərəcovun ətrafında bölmə əməkdaşlarının keçirdikləri əlavə tədbirlərlə onun Səbəyl rayonu ərazisində müxtəlif vaxtlarda 14 mənzildən oğurluq etdiyi məlum olub. Saxlanılan şəxs ifadəsində mənzillərdən əsasən pul və qızıl-zinət əşyaları oğurladığını bildirib.

F.Fərəcov barəsində 8-ci Polis Bölməsində toplanan materiallar araşdırılması üçün Səbəyl RPI-nin İstintaq Şöbəsinə göndərilib. Gördüyünüz bu şəxsin digər cinayətlər törətməsi də istisna olunmur. Onun qanunsuz əməllərindən zərərçəkən başqa şəxslər varsa bu barədə Səbəyl Rayon Polis İdarəsinə və ya 8-ci Polis Bölməsinə müraciət edə bilərlər.

Putin "KTMT tərəfdaşı" təsisatını yaratdı

Rusiya prezidenti Vladimir Putin Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatında (KTMT) tərəfdaş təsisatının yaradılmasını nəzərdə tutan protokolun imzalanması barədə hökumətin təklifini təsdiq edən sərəncam imzalayıb.

RIA "Novosti" xəbər verir ki, KTMT tərəfdaşı bu təşkilatla qarşılıqlı maraq kəsb edən sahələrdə qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələri quracaq dövlət və təşkilatlardır.

Müşahidəçilərdən fərqli olaraq tərəfdaşlar həmçinin KTMT-nin tədbirlərində də iştirak etmək öhdəliyi qəbul edirlər.

"Bakcell"dən məzun və tələbələrə növbəti dəstək

Azərbaycanın ilk mobil operatoru və ən sürətli mobil internet provayderi "Bakcell" şirkəti Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetində keçirilmiş beşinci məzun-karyera sərgisinə qatılıb.

Universitetin məzun və yuxarı kurs tələbələri üçün təşkil edilmiş sərgiyə 70-ə yaxın şirkət və müəssisə tərəfindən 400-dən artıq vakant iş yeri çıxarılıb. Tədbirdə iştirak edən məzun və tələbələrə "Bakcell"-in satış və marketing departamentlərində mövcud olan vakansiya və təcrübə imkanları barədə məlumat verilib. Şirkət nümayəndələri ixtisatçılar və potensial namizədlərlə müsahibələr keçirib.

Özünün genişmiqyaslı korporativ sosial fəaliyyətinə görə seçilən "Bakcell" şirkəti, Azərbaycan gənclərinin təhsili və peşəkar inkişafını diqqət mərkəzində saxlayır və gənc mütəxəssislərin məşğulluğunun inkişaf etdirilməsinə böyük töhfə verir. Təkcə cari il ərzində şirkət bir çox iri karyera sərgisində iştirakla yanaşı özünün ənənəvi yay təcrübə proqramını elan edib və gənclərin karyera və təhsilə dəstək məqsədini daşıyan digər layihələri uğurla həyata keçirib.

"Bakcell" şirkəti gənclərin təhsil almasına və karyera qurmasına dəstək göstərmək və beləliklə Azərbaycan gənclərinin parlaq gələcəyinə öz töhfəsini verməyə yönəlmis uğurlu fəaliyyətini davam edəcək.

Dünya bazarında neftin ucuzlaşması Azərbaycana təsir edəcək

Dünya bazarında neftin qiyməti bir qədər də ucuzlaşıb. Belə ki, hazırda London birjasında Brent markalı neftin 1 barelinin qiyməti 47,2 dollara qədər geriləyib.

Birjanın səhər açılışından dərhal sonra qiymətlər 10%-ə qədər ucuzlaşıb. ABŞ başda olmaqla, aparıcı ölkələrin fond birjalarda da dəyər itirməyə başlayıblar.

Modern.az xəbər verir ki, iqtisadçı, ekspert Vüqar Bayramov dünya bazarlarında neftin ucuzlaşmasının Azərbaycana təsirsiz ötüşməyəcəyini düşünür. İqti-

Qubada gənc ana üçəm dünyaya gətirib

Quba rayonu Alpan kənd sakini 24 yaşlı Şəbnəm Əkbərovanın üçəm körpələri dünyaya gəlib. Dekabrın 8-də doğulan körpələrdən ikisi qız, biri oğlandır.

Modern.az-ın məlumatına görə, Quba Regional Perinatal Mərkəzin direktoru Şəhla Həsənova AzərTAC-a bildirib ki, vaxtından əvvəl doğulan (hamiləliyin 30-cu həftəsində) uşaqların vəziyyəti olduqca ağır idi. Doğularkən qız uşaqları 950 və 980 qram, oğlan isə 1 kiloqram 450 qram çəkiddə olub.

Yeni doğulan körpələr küvezə yerləşdirilərək tənəffüs aparatına qoşulub. Üçəmlər yalnız bir həftədən sonra tənəffüs aparatından ayrılaraq sərbəst nəfəs almağa başlayıblar.

Şəhla Həsənova bildirib ki, təbii doğuşla dünyaya gələn körpələr hələ 10 günə kimi küvezdə saxlanılacaq. Hazırda hər üç uşaq normal inkişaf edir. Körpələrin boyu və çəkisi artır.

Uşaqların anası Şəbnəm Əkbərova müvafiq müalicələrdən sonra xəstəxanadan evə buraxılıb. Bu, gənc ananın ilk hamiləliyidir.

Bundan əvvəl Quba rayonunda üçəmlərin dünyaya gəlməsi 10 il əvvəl təsadüf edib. Ötən ilin dekabr ayında isə Qusar rayon sakini Şəhla Əmirəliyevanın üçəm körpələri dünyaya gəlmişdi.

FHN gücləndirilmiş rejimdə çalışacaq

Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) bayram günlərində gücləndirilmiş iş rejimində çalışacaq.

31 dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il bayramı ərəfəsində və bayram günlərində baş verə biləcək fəvqəladə hadisələrin qarşısının daha operativ alınması və nəticələrinin aradan qaldırılması, əhəlinin təhlükəsiz istirahətinin təmin edilməsi məqsədilə FHN-in aidiyyəti qəza-xilasetmə qurumları və regional mərkəzləri 29 dekabr 2018-ci il tarixindən 2 yanvar 2019-cu il tarixinədək gücləndirilmiş iş rejimində çalışacaq.

Bununla əlaqədar fəvqəladə hallar naziri general-polkovnik Kəmaləddin Heydərov tərəfindən müvafiq əmr imzalanıb.

sadçı vurğulayıb ki, global birjalar da son 20 ayda ən aşağı səviyyəni nümayiş etdirib:

"Əmtəələr indeksi son 3 ilin ən aşağı səviyyəsindədir. Azalmalar neft bazarından da yan keçməyib. Brent markalı neftin bir bareli 50 dollarlıq psixoloji həddən də aşağı düşüb. Neft 1 gündə 6 faizdən çox dəyər itirib. Qiymətlərin kəskin azalması OPEK-in təcili görüş keçirməyə məcbur edir. Karter artıq üzvlərinə müraciət etsə də belə bir görüşün yaxın günlərdə reallaşması və bütövlükdə qiymət azalmaların qarşısının alınması real deyil.

Azərbaycanın gündəlik neft ixracatının 783 min barel olduğunu nəzərə alsaq, neftin qiymətinin aşağı düşməsinin ölkəmizə

təsirini müəyyənləşdirmək çətin olmaz. Belə ki, neftin bir barelinin qiyməti 86 dollar olan zaman neft ixracatımızın dəyəri 67 milyon 338 min dollar idi. Bu rəqəmə bütün xərclər daxildir və mənfəətin 75 faizi Azərbaycan dövlətinə çatır. Mövcud qiymətlərlə isə neft ixracatımızın dəyəri 39 milyon 150 min dollardır. Bu o deməkdir ki, bu ilin oktyabr ayı ilə müqayisədə gündəlik neft ixracatımızın dəyəri 28 milyon 188 min dollar azalıb.

OPEK-in son toplantısında ölkəmizin gündəlik hasilatın 20 min barel azaldılması ilə bağlı öhdəlik götürdüyünü də nəzərə alsaq, o zaman gündəlik neft ixracatımızdan əldə etdiyimiz gəlirin daha çox azaldığının şahidi olarıq".

Tramp maliyyə nazirini də istefaya göndərməyə hazırlaşır

ABŞ prezidenti Donald Trampın növbəti hədəfi dövlət başçısının maliyyə bazarlarının çökməsinə görə bütün məsuliyyəti üzərinə yıxacağı güman edilən maliyyə naziri Stiven Mnuçin ola bilər. "İnterfaks"ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə "Bloomberg" yazıb.

Agentlik qeyd edir ki, Mnuçinin dekabrın 23-də ABŞ-ın aparıcı altı bankının başçısı ilə görüşləri və Milad bayramı ərəfəsində maliyyə sektorunun tənzimləyiciləri ilə görüşməsi sərmayəçiləri və elə Trampın özünü də sakitləşdirməyib.

Mənbələrdən biri "Bloomberg"ə bildirib ki, Tramp artıq Mnuçinin işdən azad edilməsinin mümkünlüyü barədə düşünüb. Digər mənbə iddia edir ki, maliyyə nazirinin gələcək taleyi ABŞ fond bazarının göstəricilərindən asılı olacaq.

Daha əvvəl Tramp FES-in işini tənqid edib və Mərkəzi Bankın ABŞ iqtisadiyyatının yeganə problemi olduğunu, bazarı hiss etmədiyini qeyd edib.

Gürcüstanda daha bir nəfər "donuz qripi"nin qurbanı oldu

Gürcüstanda H1N1 və ya "donuz qripi" virusundan daha bir ölüm faktı qeydə alınıb. Bu barədə Gürcüstanın səhiyyə naziri David Serqeenko jurnalistlərə açıqlama verib. Bədbəxt hadisə Kutaisi şəhərində baş verib. Virusla yoluxan qadın doğumdan sonra dünyasını dəyişib. Körpənin vəziyyəti isə yaxşıdır.

Qeyd edək ki, virusdan ilk ölüm halı ötən gün Batumi şəhərində qeydə alınıb.

Nazir bildirib ki, virusun ilkin simptomlarına yaxalanan hər kəs dərhal həkimə müraciət etsin. Onun sözlərinə görə, ölənlərin hər ikisi yüksək risk qrupunda olublar. Bu qrupa hamilə qadınlar, iki yaşına qədər olan uşaqlar, astma və ağciyər xroniki xəstəliklərindən əziyyət çəkənlər daxildir. (Qafqazinfo)

Hava dəyişir: temperatur 3-5 dərəcə enəcək

Dekabrın 26-da Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın dəyiş-kən buludlu olacağı, əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir.

Virtualaz.org Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentinə istinadən bildirir ki, bəzi yerlərdə duman olacaq. Arabit güclənən cənub-qərb küləyi axşam mülayim şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq.

Havanın temperaturu Abşeron yarımadasında gecə 5-7, gündüz 9-11, Bakıda gecə 5-7, gündüz 11-13 dərəcə isti təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında da havanın əsasən yağmursuz keçəcəyi gözlənilir. Bəzi yerlərdə duman olacaq. Qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə arabit güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə 1-6, gündüz 10-15 dərəcə isti, dağlarda gecə 3 dərəcə şaxtadan 2 dərəcəyədək isti, gündüz 5-9 dərəcə isti təşkil edəcək.

Departament növbəti üç gündə müşahidə olunacaq hava şəraiti ilə bağlı xəbərdarlıq da edib.

Bildirilir ki, Bakıda və Abşeron yarımadasında yaxın 3 gün ərzində küləkli havanın üstünlük təşkil edəcəyi, arabit güclənən cənub-qərb küləyinin güclü şimal-qərb küləyi ilə əvəz olunacağı, dekabrın 28-də arabit yağış yağacağı gözlənilir. Havanın temperaturu ötən günlərlə müqayisədə 3-5 dərəcə aşağı enəcək.

Rusiya hərbi bazasının Ermənistandan çıxarılması tələb olundu

Məxməri inqilabdan sonra Ermənistan Rusiya barəsində fərqli siyasət aparmalı və iki ölkə arasında münasibətlərin xarakterini dəyişməlidir.

Virtualaz.org "news.am" portalına istinadən xəbər verir ki, bunu dekabrın 25-də Rusiyanın İrəvandakı səfirliyinin qarşısında aksiya keçirmiş Qərbə inteqrasiyanın tərəfdarları bildirdilər.

Azsayılı aksiya iştirakçılarının fikrincə, ölkənin hazırkı rəhbərliyi Rusiya barəsində əvvəlki hökumətlərin siyasətini davam etdirirlər. Qərb tərəfdarları Rusiyanın 102-ci hərbi bazasının Ermənistan ərazisindən çıxarılmasını tələb ediblər.

Aksiyaya toplaşanlar öz tələblərini 2015-ci ildə rusiyalı hərbiçiyə Valeri Permyakov tərəfindən Gümrüdə Avetisyan ailəsinin qətil, həmçinin bu yaxınlarda qadının öldürülməsi ilə izah edirlər. Onların fikrincə, 102-ci hərbi baza "yalnız Ermənistan vətəndaşları üçün deyil, həm də erməni dövləti üçün təhlükədir".

Etiraz aksiyası Ermənistan Avropa Partiyasının təşəbbüsü ilə keçirilib. Aksiya iştirakçıları Rusiya səfirinə petisiya təqdim edəcəklər.

Dekabrın 25-də KXCP qərarının müxalif siyasi təşkilatların və ictimai-siyasi xadimlərin zirvə toplantısı keçirilib.

Azərbaycan Milliyyətçi Demokrat Partiyasının lideri, sabiq daxili işlər naziri İsgəndər Həmidovun təşəbbüsü və təşkilatçılığı ilə baş tutan toplantıya 100-ə yaxın siyasi qurum qatılıb. Deyirmə masada 20-yə yaxın partiyanın sədri iştirak edib. Musavat.com-un müxbiri həmin tədbirdə olub və yazır ki, Musavat və AXCP-dən başqa bütün tanınmış müxalif partiyalar toplantıya qatılıblar.

Zirvə toplantısının mövzusu "Azərbaycanda mövcud ictimai-siyasi vəziyyət və müxalifətin vəzifələri" olub.

Zirvə toplantısının aparıcısı İsgəndər Həmidov ölkədə yaranmış ictimai-siyasi vəziyyəti geniş təhlil edib və müxalifətin yaranmış vəziyyətdə atmalı olduğu addımlardan danışdı.

Bütöv Azərbaycan Ocaqları Birliyinin rəhbəri Bəxtiyar Tuncay, Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə, KXCP sədri Mirmahmud Mirəlioğlu, milli azadlıq hərəkatının fəallərindən olmuş Nəsir Ağayev, ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu, VİP sədri Əli Əliyev, keçmiş müdafiə naziri Rəhim Qaziyev, Nəmet Pənahlı, AÇ Partiyasının sədri Tural Abbaslı, ALDP sədri Fuad Əliyev, Azadlıq Partiyasının sədri Əhməd Oruc, Milli Konqres Partiyasının sədri, keçmiş baş prokuror İxtiyar Şirin, Böyük Azərbaycan Partiyasının sədri Elşad Musayev və digər siyasətçilər ölkədəki ictimai-siyasi vəziyyət, Qarabağ məsələsində hazırda yaranmış durum, müxalifətin bundan sonra atmalı olduğu addımlarla bağlı danışdı. Əksər çıxışlarda çıxış yollarından biri kimi

Müxalifətin zirvə toplantısı - AXCP və Musavat gəlmədi

Toplantının davamlı olması qərarı verilib

bütün müxalif qüvvələrin birləşməsi, yeni birlik formatı ilə çıxış etməsi istiqamətində təkliflər irəli sürülüb.

AXP sədri Pənəh Hüseynin çıxışı isə nisbətən fərqli istiqamətdə olub və fərqli təkliflər əsasında qurulub. P.Hüseyn bildirib ki, çıxış yolunun bu dəfə də birlik yaratmaq olduğunu düşünür. O deyib

malaşdı ki, kim bu birliyə qarşıdırsa və ya bu birliyə getmirsə, düşmən, kim bu çağırışları edirsə isə xalq tərəfdarıdır.

Buradan belə görünə bilər ki, müxalifətin vəzifəsi dərhal, ləngimədən bu birliyə getməkdir. Mən, əlbəttə, siyasi müxalifətin birliyini, daha doğrusu, konkret, ideya, hədəf, hərəkatlarda əməkdaşlığını faydalı hesab edirəm. Lakin vəziyyətdən çıxışın müxalifət birliyindən keçməsinə düşüncə

m... Biz son 25 ildə dəfələrlə indi arzu olunan geniş tərkibli birliklər yaratmışıq, təşkilatlarda birləşmişik. Lakin bu birliklər, təşkilatlar həlledici nəticələr üçün yeterli olmayıb və bu dəfə başqa cür olacağını güman etmək üçün kifayət qədər inandırıcı dəlillər yoxdur... Mənim fikrimcə, müxalifətin əsas hissəsi bu gün siyasi müxalifətdən, siyasi partiyalardan kənardadır. Və əsas vəzifə siyasi müxalifətin birliyinə nail olmaq yox, siyasi partiyalardan kənar müxalifəti bütövlükdə siyasi müxalifətə və ya onun bir hissəsinə birləşdirməkdir.

Müzakirələrin sonunda bu formatda dəyirmi masanın davam etdirilməsi, dəyirmi masanın ikinci toplantısının hazırlanması üçün işçi qrupun yaradılması qərarı verilib.

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Musavat"**

masası ilə təmaslar quracağıq, konstruktiv dialoqa başlayacağıq. Əsas məqsədimiz Azərbaycanın torpaqlarını işğaldan azad etmək, məcburi köçkünlərin doğma yurdlarına qayıtmasını təmin etmək, dağıdılmış tarixi, mədəni, dini abidələri bərpa etməkdir. Bizim doğma yurdlarımıza qayıdaraq erməni icması ilə birlikdə yaşamaq əzminiz var, buna daim hazırıq. Təbii ki, bütün bunlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində mümkün ola bilər.

Xatırladaq ki, bu il dekabrın 20-də birliyin II qurultayı keçirilib. Qurultayda birliyin (İcmanın) yeni İdarə Heyəti təsdiqlənib. Qurultayın qərarına əsasən, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin əməkdaşı Tural Gəncəliyev icmanın sədri, Asif Cahangirov və Elçin Əhmədov isə sədr müavinləri vəzifəsinə seçiliblər. Birliyin T.Gəncəliyevdən əvvəl sədri Şuşa Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Bayram Səferov olub.

Xalid Bağirovun REAL-ın İdarə Heyətindən istefa verməsinin pərdəarxası - sensasion iddialar

Ortada pul, qadın... və azından onlarla insanın şərəf məsələsi var...

Dekabrın 23-də vəkil Xalid Bağirovun REAL-ın İdarə Heyətindən istefa verməsi ictimai-siyasi cəmiyyətdə şok effekti yaratsa da, bunun gerçək səbəblərinə dair indiyədək heç kəs tutarlı cavab verməyib. Musavat.com-un müxbirləri məsələyə aydınlıq gətirmək məqsədilə vətəndaş cəmiyyəti təmsilçiləri, qeyri-hökumət təşkilatları (QHT) sektoru nümayəndələri arasında kiçik bir sorğu aparıb və sensasion məqamları ortaya çıxarıb.

QHT sektorunda olan və X. Bağirova çox yaxın mötəbər mənbədən əldə etdiyimiz məlumatlara görə, onun qəfildən REAL-ın İdarə Heyətindən istefa verməsinin səbəbləri heç də özünün facebook səhifəsində göstərdiyi kimi deyil. Mənbəmizin bildirdiyinə görə, o, istefa verməklə, özünü yaxşı şahmatçı kimi aparmaq və hazırda olduğu məğlub vəziyyətdən çıxaraq heç olmasa heç-heçə ilə oyunu bitirmək niyyətində olub.

Kənardan baxdıqda bu, geniş auditoriya üçün uğurlu gediş təsəvvürü yaratsa da, məsələdən xəbərdar olan sektor təmsilçisi onun sadəcə qarəsizlikdən bu addımı atdığına, böyük rüsvayçılığın qarşısını almaq üçün qrosmeister oyunu qurduğunu, amma nəticəsinin necə olacağını heç özü də bilmədiyini iddia edib.

Hazırda məsələdən aqah olan bütün şəxslər oyunun nə ilə bitəcəyini səbirsizliklə gözləyirlər. Axı ortada pul, qadın... və azından onlarla insanın şərəf məsələsi var...

Heç demə, çox hörmətli Xalid bəy yerli QHT-lərdən biri tərəfindən təlimlərlə cəlb edilib və külli miqdarda vəsaiti mənimsəyib. Hələ bu azmış kimi, qulluq mövqeyindən istifadə edərək, layihələrə cəlb edilmiş gənc qadınları özündən asılı vəziyyətə salaraq onlarla özəl münasibətlər qurmuş. Hazırda həmin xanımların biri ilə xüsusi ilişki yaşayan Xalid bəy ətrafındakı insanların qınağından qurtulmaq, buraxdığı səhvlərin acı nəticəsini dost-tanışına yaşatmaq üçün təcridən ictimai-siyasi sektordan uzaqlaşaraq xaricə köçmək niyyətindədir.

Məsələ ilə bağlı qarşı tərəfin də mövqeyini işıqlandırmaya hazırıq. Araşdırmamızda davam edirik, mövzu və bu yazıdakı iddialarla bağlı əlavə məlumatlar təqdim edəcəyik.

□ **Musavat.com**

"Vəzirov heç də üzde göründüyü kimi deyildi"

Pənəh Hüseyn Vəzirovdan danışdı

Sosial şəbəkələrdə 1988-1990-cı ildə Azərbaycan SSRİ Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi olmuş Əbdürrəhman Vəzirovun Azərbaycan SSRİ Ali Sovetinin iclasında Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin deputatları ilə gərgin mübahisəsini əks etdirən video yayılıb. Diqqətlə izləyəndə məlum olur ki, ölkədə yaranmış ağır duruma bağlı Ə.Vəzirov hərəkat liderləri ilə danışıqlar aparır və onların təkliflərini dinləyibmiş. Vəzirov həmin videoda Ali Sovet tribunasından müxalifətə təkrar-təkrar müzakirələrə çağırır, təkliflərini dinlədiyini və dinləməyə hazır olduğunu deyir. Lakin AXC deputatları onunla heç cür razılaşmırlar və heç bir təklifini dinləməyə hazır olmadıklarını nümayiş etdirirlər, ümumxalq tətilini belə elan edirlər.

Qeyd edək ki, zaman-zaman belə fikirlər yayılıb ki, o dövrlər AXC, hərəkatçılar Ə.Vəzirova uzlaşsaydılar bəlkə də ölkənin durumu fərqli ola bilərdi. Vəzirovu bəzən hətta demokrat da adlandıranlara rast gəlinir. "Ona hərəkatçılar gerek bir müddət imkan yaradıdılar, möhlət verəydilər" kimi fikirlərə də rast gəlinir zaman-zaman. Bəs bu deyilənlər əsaslıdır mı?

Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin və xalq hərəkatının liderlərindən biri olmuş sabiq baş nazir Pənəh Hüseyn "Yeni Musavat"a bildirdi ki, bütün bunlar yanlış təəssürlərdir: "Əbdürrəhman Vəzirov heç də üzde göründüyü kimi deyildi. Vəzirov bir gün deyirdi ki, təklif verin, gəlin müzakirə edək. Sabah deyirdi ki, heç bir müzakirə aparmaq istəmir. Hətta bu dəqiqə dediyini az sonra inkar edirdi. Çünki çox məsələlərdə o, həm də həlledici şəkildə onun iradəsindən asılı olmaya cərəyan edən SSRİ miqyaslı proseslərdən asılı idi. SSRİ rəhbərliyinin faktiki olaraq xaoslu hərəkatlarından asılı idi. Qarabağ məsələsində Moskva-Qorbaçov Vəzirova hər hansı duruş gətirmə şansını tanımadı. Necə ki, "Perestroika"nın elan olunmuş məqsədləri iflasa məhkum idi, Vəzirovun da siyasi iflası ləbə idi və bu baş verdi".

Xatırladaq ki, Əbdürrəhman Vəzirov 1990-cı ilin qanlı 20 Yanvar qırğını baş verəndən dərhal sonra Azərbaycanı tərk edib. Hazırda Rusiyada yaşayır.

□ **Etibar SEYİDAĞA, "Yeni Musavat"**

Tural Gəncəliyev: "Erməni icması ilə dialoqa hazırıq"

"Biz Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması" İctimai Birliyinin fəaliyyətini daha da aktivləşdirməyə çalışacağıq. Azərbaycanın daxilində, xüsusilə də ölkə xaricində keçiriləcək tədbirlərdə - beynəlxalq konfranslarda, simpoziumlarda aktivliyimizi artıracağıq. Ermənilərin yalan məlumatlarının ifşa edilməsi istiqamətində işlərimiz davam etdiriləcək".

Bunu "Report"a açıqlamasında "Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması" İctimai Birliyinin yeni sədri Tural Gəncəliyev deyib.

T.Gəncəliyev qeyd edib

ki, "Azərbaycan Respublikası Dağlıq Qarabağ Bölgəsinin Azərbaycanlı İcması" İctimai Birliyi ermənilərlə dialoqa hazırıdır: "Təəssüflər olsun ki, Er-

mənistanda Serj Sərkisyan rejimi buna imkan yaratmırdı. Ümid edirik ki, yeni mərhələdə münaqişənin tənzimlənməsi prosesində erməni ic-

"Amerikanın neft oyunu" - dirijor çubuğu

Xalid KAZIMLI

Neftin qiymətinin dünya bazarında gah qəfildən bahalaşması, gah da gözlənilmədən ucuzlaşması oturuş-durub hər şeyi "Amerikanın oyunu" kimi təqdim edənləri haqlı çıxarır.

Gerçəkdən də iqtisadçılar, maliyyəçilər bu durumu necə izah etsələr də, neftin kəskin bahalaşması və ucuzlaşmasını hansı amillərlə əlaqələndirsələr də, ortada siyasi faktorun həlledici olduğunu danmaq mümkündür deyil.

Bu, neftdir, illərdir rəvan tempdə, hasilatında kənar problemlər olmadan istehsal olunur, stabil şəkildə dünya bazarına çıxarılır, daimi alıcıları həmişə başının üstündədir, necə olur ki, belə bir əmtəə yağışın yağıb-yağmamasından, hava şəraitinin əlverişli olub-olmamasından asılı olan bədimcan-xiyara dönür?

Demək, bu işdə bir iş var, neftin qiymətinin artırılması da, qəfildən azaldılması da süni şəkildə, dirijor çubuğu ilə həll olunur. Zətən, bu artıb-azalmanı bazar özü tənzimləsəydi, qiymətlərin kotirovkası (tərəddüdü) bu şəkildə kəskin olmazdı, hər dəfə 1-2 dollar həcmində o yan-bu yan olardı.

Belə görünür ki, bu, beynəlxalq səviyyəli və irimiqyaslı möhtəkirlikdir.

11-12 il öncə neftin qiyməti 1 barel/100 dollar həddini keçəndə dünyada böyük böhran başlamışdı. Elə o zaman da iqtisadçılar, siyasətçilər neftin qiymətinin artıq "psixoloji həddi" keçdiyini deyirdilər. Bu "psixoloji həddi" keçmə tendensiyası o yerə qədər irəlilədi ki, neftin bir bareli 120 dollardan satıldı.

Nəticədə neft ixrac edən ölkələr, o cümlədən Azərbaycan öncədən nəzərdə tutulmayan, gözlənilməyən milyardlar əldə etdilər.

Neft milyardları əldə etmiş ölkələrin hərəsi bir cür davrandı. Azərbaycan tikinti-quruculuq işlərinə, müdafiə xərclərinə, ölkənin reklamına böyük vəsaitlər ayırdı (bu vəsaitlərin nə dərəcədə səmərəli xərcləndiyi başqa söhbətdir).

Rusiyada neoimperiya ambisiyası yenidən kükrədi, Kreml özünü o qədər güclü hiss etməyə başladı ki, eski sovet imperiyasını bu və ya digər adla bərpa etmək, SSRİ-nin xarici siyasətdəki aqressiv tutumunu dirçəltmək fikrinə düşdü.

İran nüvə silahı yaratmaq layihəsi üzərində fəaliyyətini intensivləşdirdi.

Səudiyyə Ərəbistanı və Qətər əli çatan regionlarda sələfilərin güclənməsi üçün milyardlar ayırdı.

Venesuela, Liviya, Suriya, İraq neft milyardlarıyla özlərini dünya divi sandılar, ABŞ-la sözlü savaşa, hər fürsətdə bu dövlətə hörmətsizlik etmək eşqinə düşdülər.

Dünyada iqtisadi böhranla yanaşı siyasi böhran da yaşanmağa başladı.

Bu böhran pik nöqtəsinə çatanda neftin qiyməti gözlənilmədən düşməyə doğru üz qoydu.

Liviya qarışdı, Qəzzafi öldürüldü.

Səddam Hüseynin devrilmiş İraqı parçalanmaya məruz qaldı.

Suriya çilik-çilik oldu, 5 yerə bölündü, hələ də toparlanmayıb.

Venesuelada böyük iqtisadi böhran əmələ gəldi, xalq küçələrə çıxdı, inflyasiya, kasıblıq ifrat həddə çatdı.

Ölkəyə axan milyardların nəqlində azalma başlasa da, Rusiya özünü dəvədən yıxılan, amma "höt-höt" deməkdə davam edən bədəvilər kimi aparmaqdan əl çəkmədi, xarici ölkələrdə "casus ovu"na başladı, yaxın ölkələrə - Gürcüstana, Ukraynaya hərbi müdaxilə etdi, digər ölkələrə siyasi və diplomatik təzyiqli gücləndirdi.

İran neft gəlirlərinin azalmasına baxmayaraq, nəyin bahasına olursa-olsun, nüvə proqramını həyata keçirməkdən vaz keçmək fikrinə düşmədi, yalnız vaxt qazanmaq, diplomatik maneərlərlə rəqiblərini aldatmaq yolu tutdu.

Neft milyardlarının bir qədər azalması Səudiyyə Ərəbistanına, Qətərə, BƏƏ-yə, Omana, Küveytə qətiyyətlə təsir göstərmədi, onlar regionu, əlləri çatan yerləri sələfiləşdirmək kursunu davam etdirdilər.

Zətən bu layihənin ABŞ-a ələ bir isti-soyuğu yox idi, Vaşinqtonun dərdi Rusiya və İranın ram edilməsidir.

Neftin qiymətinin bir neçə ay öncədən başlayan artımından əl çıxırdı ki, bu, geridönməz xarakter alacaq. Amma neft yenidən ucuzlaşdı, hətta "psixoloji həddi" də aşılıb aşağı düşdü.

Belə olandan sonra əvvəldə dediyimiz kimi, neftin qiyməti məsələsinin "Amerikanın oyunu" olması versiyası güclənir. Neftin qiymətinə təsir edən ən güclü rıçaq məhz ABŞ-n əlindədir. Ən böyük neft ixracatçısı olan Səudiyyə Ərəbistanı ABŞ-in vassalıdır.

Son zamanlar sosial şəbəkələrdə Azərbaycan Respublikasının birinci vitse-prezidenti Mehriban Əliyevanın adından saxta hesabların yaradılması, fotoşəkillərini paylaşaraq ona aid olmayan fikir, sitat və ölkə vətəndaşlarına müraciətlərin yayılmasına geniş yer alıb.

AzərTAC-ın yaydığı məlumatda vurğulanır ki, bu cür yalan yazıların artmasını nəzərə alaraq, onların yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə vitse-prezidentin katibliyi bəyan edir ki, xanım Mehriban Əliyeva heç bir sosial şəbəkə istifadəçisi deyil. Onun bütün müraciət və bəyanatları auditoriyaya yalnız rəsmi KİV vasitəsilə çatdırılır. Media və sosial şəbəkələrdə ölkənin birinci vitse-prezidenti adından dövlətimiz

DİN-in Polis Akademiyasında yeni tədris binasının açılışı olub

Dekabrın 25-də Daxili İşlər Nazirliyinin Polis Akademiyasında yeni tədris binasının açılışı olub.

"Report" xəbər verir ki, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev açılışda iştirak edib. Daxili işlər naziri, general-polkovnik Ramil Usubov dövlət başçısına raport verib.

Dövlət başçısı yeni tədris binasının rəmzi açılışını bildiren lenti kəsib və burada yaradılan şəraitlə tanış olub.

Sonra xatirə şəkli çəkdirilib.

Daha sonra prezident İlham Əliyev xidməti istifadə üçün alınan yeni avtomobillərə baxıb.

1 vitse-prezidentin Katibliyi saxta profillərlə bağlı bəyanat yaydı

Osman Gündüz: "Burada artıq cinayət tərkibi var"

üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən məsələlərə, o cümlədən Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinə dair saxta açıqlamaların verilməsi çaşqınlıq doğurur. Azərbaycanın 1-ci vitse-prezidentinin fəaliyyətinə dair dolğun, rəsmi və doğru informasiyaya sərbəst çıxış mövcud olduğu halda, həqiqətə uyğun olmayan məlumatların istifadəsi və paylaşılması yolverilməzdir. Təkidlə hər kəsi məsuliyyətli olmağa və yoxlanılmamış, saxta və təxribat xarakterli məlumatları yaymaqdan çəkinməyə çağırırıq.

Qeyd edək ki, 1 ay əvvəl Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətinin adından da sosial şəbəkələrdə oxşar addımlar atıldı. DTX belə istifadəçilərə xəbərdarlıq etmişdi. Həmin xəbərdarlıqda vurğulanırdı ki, qurumun adından və loqotipindən istifadə etməklə sosial şəbəkələrdə saxta səhifə, kanal, profillərin yaradılması, işlədilməsi yolverilməzdir və qanunla müəyyən edilmiş qaydada məsuliyyət yaradır.

Son zamanlar sosial şəbəkə istifadəçiləri tərəfindən

Mehriban Əliyeva

dövlət qurumlarının səhifələrinin, profillərinin yaradılması kimi hallar artıb. Bir müddət əvvəl Dövlət İmtahan Mərkəzi də belə bir halla üzleşmişdi. Müəyyən şəxslər sosial şəbəkədə mərkəzin loqotipindən istifadə etməklə açdıqları səhifələr vasitəsilə istifadəçiləri yalan məlumatlarla aldatmağa cəhd göstərmişdilər. Amma çox keçmədi ki, imtahan mərkəzinin rəsmiləri bundan xəbər tutdu və müvafiq tədbirlər görüldü.

Azərbaycan Internet Forumunun prezidenti Osman Gündüz deyir ki, belə hallar məsuliyyət yaradır: "Dövlət qurumlarının adından səhifələr, profillər yaradılır, onların emblemləri, sloqanları, loqoları qoyulur. Onların adından

açıqlamalar verilir. Sanki onların bir bəyanatı, press-relizi cəmiyyət üçün açıqlaması kimi verilir. Burada artıq cinayət tərkibi var. Sosial media açıq şəbəkədir. Açıq şəbəkə olsa da, sosial media resurslarının özünün adminstrasiyası tərəfindən qoyulan qaydalar var. Bir də dövlətlərin, ölkələrin, hökumətlərin özlərinin ərazisində müəyyən etdiyi normalar mövcuddur".

O.Gündüz deyir ki, sosial şəbəkədə 3 cür tənzimləyici yanaşma var: "Sosial media resurslarının özlərinin qaydaları; milli hökumətlərin qanunvericiliyi; ictimai özü-nüidare qurumlarının etik kodeksləri. Hazırda sosial media resurslarının özlərinin də

bu sahədə problemləri çıxıb. Bunlar kütləvi şəkildə istifadəçilərin məlumatlarını kənara sızdırırlar. Buna biznes kimi yanaşırlar. Bu da qanunvericiliyin pozulması halıdır".

Osman Gündüz deyir ki, Azərbaycan qanunvericiliyindəki müəyyən maddələrlə sosial şəbəkədən istifadə edərək öz gələcəklərini adından çıxış edənlər cəzalandırılabilir: "Yeni vətəndaşlar başa düşməlidirlər ki, internet, sosial media açıq şəbəkə olmağına baxmayaraq, burada müəyyən qaydalar var. Həm qanunla müəyyən olunan qaydalar var, həm də sosial media resursunun özünün müəyyən etdiyi qaydalar var. Sosial şəbəkədə sui-istifadə, təhqir-böhtan, hüquqi, fiziki şəxslərin, dövlət qurumlarının adından qeydiyyattan keçmək, həmin saxta profillərdən hüquqazidd bəyanatlar vermək yolverilməzdir".

Osman Gündüz belə halların məhkəmə araşdırması predmeti olduğunu da vurğulayıb.

□ **EİSƏN MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"**

Dekabrın 25-də Ermənistandakı Rusiya səfirliyi qarşısında rus qoşunlarının ölkədən çıxarılması tələbi ilə aksiyanın keçirilməsi Moskva ilə İrəvan arasında yaşanan gərginliyin növbəti mərhələsindən xəbər verir. Qərbyönümlü Nikol Paşinyanın bu həftə Rusiya paytaxtına səfər edəcəyini və Vladimir Putinlə açıq və ciddi müzakirələr keçirəcəyini nəzərə alsaq, Ermənistandakı bu aksiya heç də təsadüfə bənzəmir.

Sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov "Yeni Müsavat"ın Rusiya-Ermənistan münasibətləri, həmçinin Qarabağla bağlı durumdan bəhs edən suallarını cavablandırır.

- Tofiq bəy, dekabrın 25-də Ermənistandakı Rusiya səfirliyinin qarşısında rus hərbiçilərinin ölkədən çıxarılması tələbi ilə aksiya keçirilib. Necə bilirsiniz, bu aksiya həm də qərbyönümlü Paşinyan hakimiyyətinin iradəsini əks etdirir, yoxsa çox da ciddi nəticələr çıxartmağa ehtiyac yoxdur?

- Qərbyönümlü siyasət yürüdülməsi həm Paşinyana yaxın siyasətçilərin, həm də, ümumiyyətlə, erməni cəmiyyətinin istəyidir. Çünki onlar çox yaxşı başa düşürlər ki, Rusiya onlara bundan artıq nəse verəsi deyil və onların inkişafı, Ermənistan dövlətinin gələcəyi birbaşa Qərblə, oradan gələn dəstəklə, investisiyalarla bağlı olacaq. Con Boltonun səfərindən sonra onlar birmənalı olaraq başa düşdülər ki, əgər qərbyönümlü siyasət yürütmək istəyirlərsə, deməli, ölkədə Rusiyanın nüfuzunu azaltmalıdırlar. Amma ikinci istiqamət ondan ibarətdir ki, onlar Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərinə qarşı anneksiya siyasətini davam etdirmək istəyirlər. Bu məsələdə onlara Rusiyanın təhlükəsizlik təminatı lazımdır. Yəni Ermənistan cəmiyyətində artıq bir-birinə zidd olan istəklər mövcuddur. Bunları həll etmək təbii ki, çox çətinidir. Bir hissəsi gələcək barədə fikirləşir, digər hissəsi də deyir ki, yox, necə olur-olsun, biz işğalçı siyasətimizi Rusiyanın köməkliliyi ilə davam etdirməliyik. Ermənistandakı iki etiraz nümayişi də cəmiyyətdəki bu bölgünü göstərir.

- 27 dekabrda Moskvada kritik Putin-Paşinyan görüşü keçiriləcək. İrəvanda anti-Rusiya etirazları, şantaj cəhdi Ermənistanın hökumət başçısının işinə yarayacaqmı?

- Bu, ermənilərin siyasətinə və siyasi elitasına məxsus olan bir cəhətdir. Onlar bir-birinə zidd olan siyasi istiqamətlərini də birləşdirmək və öz xeyirlərinə çevirmək istəyirlər. Onların istəyi bundan ibarətdir ki, Ermənistanın qərbyönümlü siyasəti Rusiya tərəfindən qəbul olunsun və Moskva buna göz yumsun. Eyni zamanda istəyirlər ki, Rusiya təmən-

mümkün olan şey deyil. Yəni belə vəziyyətin davamı Ermənistanın dağılmasına gətirib çıxara bilər. Onlar bizdən yaxşı bilirlər ki, demografik uçurum heç də öz başına yaranmayıb. Ölkədə

lərmə?

- Mən onu istisna etmirəm. Rusiya özü hazırlamasa, buna passiv reaksiya verməzdi. Xatırlayın, Ukraynada həmin addımlara görə Rusiyanın reaksiyası necə

larmı azad etməkdən ötrü şans tanıya bilərmiz?

- Biz təbliğati qaydaları nəzərdə tuturuqsa, mən bunu istisna etmirəm. Hətta fikirləşirəm ki, mümkün olan məsələdir. Çünki onlar gös-

edən İrəvandır, işğalçı Ermənistandır. Odu ki, danışıqları daha da konkret etmək istədi. Bu da 20 ilin ərzində baş verib. İndi təzədən 20 il əvvəlki formata qayıtmağın nə mənası var? Ermənilər o

"Belə vəziyyətin davamı Ermənistanın dağılmasına gətirib çıxara bilər"

Tofiq Zülfüqarov: "Rusiya mütləq cəzalandıracaq, bunu ermənilər də başa düşür"

nasız olaraq onlara hərbi müdafiə qarantıları versin, təhlükəsizliyi təmin etsin. İndi Paşinyanın qarşısında həyata keçirilməsi heç cür mümkün olmayan bir məqsəd durur. Təbii ki, onlar bir az gərginliyi nümayiş etdirməyə, cəmiyyətin belə bir fikirdə olduğunu çatdırmağa çalışacaqlar. Yəni nə isə etmək istəyirlər ki, Rusiya yardım əlini onların üzərindən çəkməsin.

- Ermənistandakı anti-Rusiya aksiyalarında Qərb dairələrinin maraqlı olduğu şübhəsizdir, eləmi?

- Əlbəttə, birmənalı şəkildə. Qərb Ermənistana deyir ki, əgər sən bizim tərəfə keçmək istəyirsənsə, indi özünü göstərməlisən və digər ölkələr kimi siyasətini həyata keçirməlisən. İnanmıram ki, ermənilərə görə belə istisnalara ola bilər.

- Əvvəlki dövərlərdə, elə Serj Sərkisyanın zamanında da Rusiyaya qarşı etiraz aksiyaları olmuşdu, amma çox keçmədi ki, etirazlar söngüdü. Bu dəfə də analoji hal yaşana bilər, yoxsa artıq vəziyyət dəyişib?

- Bu, təkcə Paşinyan hakimiyyətinin problemi deyil. Sərkisyanın da vaxtında həmin problemlər mövcud idi. Gördüyünüz kimi, Rusiya uzun müddət idi ki, Ermənistanın Avropa İttifaqı ilə sazişinə göz yumurdu. Sadəcə olaraq, imzalanma mərasimindən bir-iki gün qabaq öz mövqeyini göstərmişdi. Bu cür cəhdlər Sərkisyanın, yaxud Paşinyanın qərbyönümlü siyasətçi olduğuna görə ortaya çıxmıyıb. Cəmiyyət artıq başa düşür ki, Rusiyanın onlara hərbi təminatı heç də Ermənistanın inkişafı demək deyil. Onlar Gürcüstana, Azərbaycana, digər ölkələrə baxırlar və görürlər ki, yox, bu,

iş yox, ticarət üçün bazar yox, investisiya üçün şərait yox və s. Onlar bu problemləri bizdən yaxşı bilirlər. Onu da bilirlər ki, bunun çarəsi qərbyönümlü siyasətdir.

- Rusiyanın qazın qiymətini artırıcağı da gözlənilir. Ermənilərin fəlakətli durumda olduğu şəraitdə Moskva buna gedəcəkmi?

- 2015 dollar olmayacaq, amma 205 dollar olacaq. Yəni qazın qiymətinin qaldırılması ilə bağlı qərar veriləcək, çünki Rusiyanın da problemləri çoxdur. Bunun əvəzində Ermənistan Rusiyaya nə verə bilər? Həmin problemlər həm də Rusiyanın qarşındadır. Yəni sanksiyalarla üz-üzədir. Həmçinin bu sanksiyalar kreditlərə də aiddir. Yaşamaq olar, amma inkişaf etmək yox! İndi Rusiya öz problemləri barədə fikirləşir. Baxın, Putinin sonuncu mətbuat konfransında vəziyyətin ağır olmasına dair nə qədər fikirlər səsləndi.

- Rusiya prezidenti mətbuat konfransında erməni xalqına və keçmiş iqtidarlara daha çox istinad etdi, nəinki inidikinə.

- Əslində onun bəyanatı Ermənistan xalqına və ictimaiyyətinə ünvanlanan bir çağırışdır. Rusiya Ermənistandan getsə, birmənalı bəyan etməyəcək ki, biz gedirik, çünki vəziyyətimiz çətinləşir və öz dostlarımızı sadıq deyilik. Əlbəttə, bir bəhanə tapıb deyəcək ki, ermənilər bizi satdılar. Təbliğatın qaydası budur. Deyəcək biz sizinlə dostuq, bəyanat vermmişik, amma gördünüz, siz neylədiz?

- Tofiq bəy, siz xeyli müddətdir ki, Rusiyanın Ermənistandan gedəcəyini deyirsiniz. İndi isə rus qoşununun ölkədən çıxarılması tələbi ilə aksiyalar keçirilir. Bu, həm də Kremlin hazırladığı ssenari ola bi-

"Rusiya Ukraynadan, Gürcüstandan, Baltikyanı ölkələrdən getdiyi kimi, Ermənistandan da gedəcək"

olmuşdu. Hamı bilir, bu, yəgənə "məxməri inqilab"dır ki, ona qarşı Rusiyada təbliğat da o qədər güclü deyil. Bu, onu göstərir ki, artıq qərar qəbul olunub. Hamı başa düşür ki, vəziyyət başqa cür inkişaf etməyəcək.

- Yəni Rusiyanın 102-ci hərbi bazası Gümrüdan çıxarılacaq? Bəs o halda NATO ölkəsi ilə sərhədlər?

- Ermənistanın özünün Rusiya ilə sərhədi yoxdur. Bilirsiniz, erməni politoloqlar o qədər bizim başımızı doldurublar ki, biz hərdən elə düşünürük ki, Ermənistandan vacib nöqtə yoxdur. Nəyə görə yoxdur? Digər ölkələrin arasında, Rusiya sərhədindən uzaq məsafədə, ada kimi yerləşən bir ölkədir. İndi Rusiya həm Türkiyə, həm İranla yaxın əlaqələr qurmağa çalışır, investisiya qoyur. Ermənistanda hərbi cəhətdən qalmağın heç bir mənası yoxdur.

- Rusiya Ermənistan hakimiyyətini cəzalandırmaq üçün Azərbaycana torpaq-

vaxt bu fikri qəbul edirdilər ki, hamı bilir Qarabağda kimin ordusudur. Bu adamların təyinatları da İrəvanda baş verir. O baxımdan icmaların görüşü, məncə, mənasız bir oyundur. Sadəcə olaraq, həmsədrlər tərəfindən baş qatmaq üçün ortaya atılıb.

- Qarabağ məsələsi Putin-Paşinyan görüşündə əsas müzakirə mövzusu olacaqmı?

- Mənə elə gəlir ki, əsas təzyiç vasitəsi Qarabağ məsələsi olacaq. Biz başa düşməliyik ki, ermənilər də Qarabağı işğal etməklə bütün istəklərinə çatmayıblar. Əraziləri işğalda saxlayıblar. Amma nə Azərbaycan onları qəbul edir, nə də dünya. Yəni onların da fikrincə, "ikili standart" var. Deyirlər ki, bəs Abxaziya, Osetiya, Kırımı tanıdınız, az qala Donbası tanıyırsınız. Amma bizə münasibətdə eyni mövqeyi nümayiş etdirəydiniz, bizimçün yaxşı olardı. Yəni onlar da Moskvanın mövqeyindən narazıdırlar. Bu baxımdan Moskva da Qarabağa aid siyasi leksiyanı davam etdirəcək. Mən istisna etmirəm ki, deyəcəklər indi aktiv danışıqların bərpası mərhələsidir, biz kömək etmək istəyirik və s. Bu baxımdan, belə bəyanatlar səslənəcək, amma həyata keçiril-məyəcək.

- Yəni də o fikirdəsiniz ki, Rusiya Cənubi Qafqazdakı sonuncu qalasımdan gedə bilər, eləmi?

- Hadisələr yavaş-yavaş onu sübut edir. Kimlərsə deyir bu, baş verməyəcək, tənqidi fikirlər də səslənir. Amma hadisələrin gedişatı onu göstərir ki, Rusiya Ukraynadan- Ukrayna Ermənistan-dan qat-qat vacib ölkədir-Gürcüstandan, Baltikyanı ölkələrdən getdiyi kimi, Ermənistandan da gedəcək. Sadəcə olaraq, Ermənistanda qalmağa Rusiyanın imkanları bəs eləmir. İmperiya siyasəti çoxlu pul tələb edir.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Müsavat"

Geridə qoymaqda olduğumuz il xalqımız, ölkəmiz üçün hansı mühüm hadisələrlə yadda qaldı? Hər ilin sonunda müxtəlif sahələr üzrə bu suala cavab tapmağa çalışırıq. Bu əhəmiyyətli sadiq qalaraq 2018-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatında baş verən proseslərin dəyərləndirilməsini ölkənin nüfuzlu iqtisadçı-alim və ekspertlərindən xahiş etdik. Onların fikirlərini diqqətinizə çatdırırıq:

İqtisadçı-alim, ADR Hərəkatının rəhbəri Qubad İbadov: "2018-ci ildə mənim diqqətimi cəlb edən əsas hadisə uzun müddətdən bəri müzakirə olunan fiskal qaydaların qəbul olunmasıdır. Bilirsiniz ki, bu ilin yayında "Büdcə sistemi haqqında" qanunvericiliyə müvafiq dəyişiklik olunan sonra 2019-cu ilin dövlət büdcəsi yeni qaydalar əsasında hazırlanıb. Baxmayaraq ki, bir sıra mühüm mənfəət tərəfləri var, bu qaydaların konsepsiya olaraq qəbul olunması müsbət hadisədir. Təəsüf doğuran hal budur ki, ölkənin əsas neft gəlirləri xərcləndikdən sonra belə qaydalar qəbul olundu. Fiskal qaydaların ən zəif cəhəti budur ki, dünya neft bazarından çox asılı vəziyyət yaradır, manipulyasiya imkanları formalaşdırır. Bu isə onun təkmil olmasının göstəricisidir. Düzü, Maliyyə Sabitliyi Şurasının uzun müddət müzakirə etməsindən sonra daha təkmil qaydaların ortaya qoyulacağını gözləyirdim. Bu qaydalar iqtisadiyyatın artım tempi ilə əlaqəli şəkildə fəaliyyət göstərə bilmir.

2018-ci il iqtisadiyyatında hələ də inhisarlaşma meyillərindən qurtula bilmədik. Xüsusilə biznes sektorunda bu, özünü daha kəskin şəkildə büruzə verir. Oligarxlaşma, oligarx biznesinin aparıcı rolu özünü iqtisadiyyatın həm real, qeyri-real sektorunda göstərir. Məsələn, kənd təsərrüfatında pambığın alışı olmaq pollaşma qalmaqdadır.

Gözləntilərimiz o idi ki, 2018-ci ildə Azərbaycanın dünyaya inteqrasiyası imkanları genişlənəcək, beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq artacaq. Amma bu il də ölkəmizin Ümumdünya Ticarət Təşkilatına üzvlüyü istiqamətində real addımlar atılmadı".

İqtisadçı-ekspert Pərviz Heydərov: "2018-ci ildə baş verən ən mühüm müsbət iqtisadi hadisələr sırasına ən birinci Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin nəzərdə tutulduğu vaxtda, yəni bu ilin birinci yarısı başa çatmamış istifadəyə verilməsi hadisəsini daxil edə bilərik. Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksi Xəzər dənizinin demək olar, hər mənada ən böyük limanıdır. Ələtdə yerləşən yeni Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Li-

2018-ə iqtisadi baxış: açılışlar, hesabatlar, problemli kreditlər, neft qiyməti...

Nüfuzlu iqtisadçılar geridə qoyduğumuz ilin yekunlarından danışdılar

manı "zəncirin mərkəzi həlqəsini" təşkil edir. Yəni adıçəkilən liman istər-istəməz bütün daşımaların ortaq nöqtəsi - mərkəzi sayılacaq iddiasındadır. İkinci, ən böyük hadisə "Cənub Qaz Dəhlizinin" birinci hissəsinin açılışından ibarətdir. "Cənub Qaz Dəhlizi" böyük strateji infrastruktur layihəsidir. Bu layihə gələcəkdə təkə Azərbaycan xidmət etməyəcək. Qərbi ölkələrinin də layihəyə dəstək vermələri məhz bununla əlaqədardır. Bu gün ölkəmizin təsdiq olunan qaz ehtiyatlarının həcmi 2,6 trilyon kubmetr ölçülür. Bunun təkə 1,2 trilyonu "Şahdəniz"də yerləşir.

Üçüncü, ən mühüm hadisə hesab edirəm ki, ölkəmizdən kənar 6,3 milyard dollarlıq vəsait yatırılaraq, ilk nəhəng emal müəssisəsinin Türkiyədə açılması oldu. "Star" zavodunun hər iki tərəfi üçün böyük xeyri olacaq. Türkiyə bu zavodun işə düşməsiylə bir sıra mühüm enerji daşıyıcıları məhsullarının kənarından idxaldan asılılıqdan qurtulacaq. Ölkəmizə gəldikdə isə, birincisi, xaricə ixrac etdiyimiz neftimizin bir hissəsi üçün stabil bir alış yeri qazandıq. "Star" neft emalı zavodunda hər il 10 milyon ton xam neft emal olunacaq. Bu, qiymətlərdən asılı olaraq ildə

300-400 milyon dollar arası təmiz gəlir deməkdir. İkincisi, istehsal olunacaq neft məhsullarının satışından əlavə gəlir əldə olunacaq.

Və nəhayət, Dünya İqtisadi Forumunun (DIF) Qlobal Rəqabətlik Hesabatı bu dəfə tamamilə yeni metodologiya əsasında hazırlanmışdır, gözlənilirdi ki, ölkəmizin mövqeləri zəifləyəcək. Yeni keçən hesabatda tutduğumuz pillələrin hamısında geriləcəyik. Lakin yeni metodoloji yanaşma da Azərbaycanda aparılan iqtisadi siyasəti, dəyişiklikləri kölgə altına sala bilməyib və ölkəmiz sözügedən hesabatda əksər indikatorlar üzrə yenə də kifayət qədər yaxşı yer tutdu. Biznesin dinamikliyi reytingi üzrə 31-ci yerdə qərarlaşmışımız da mühüm göstərici idi. Dünya Bankı tərəfindən hazırlanan "Doing Business - 2019" reyting cədvəlində Azərbaycanın 32 pillə irəliləyərək, 190 ölkə arasında 57-ci yerdən 25-ə yüksəlməsi həqiqətən də qeyri-adi nəticədir.

2018-ci ilin ən mənfəətli hadisəsi isə odur ki, bank sektoru "koma" vəziyyətindən təəssüf ki, bu il də çıxa bilmədi. 2018-ci ildə problemli kreditlər həll olunmadı. Halbuki qeyd olunmuşdu ki, bu il ərzində problemli kreditlər azalmağa

doğru gedəcək, likvidlik artacaq, kapitallaşma səviyyəsi yüksələcək. Eyni zamanda, kapital dayanıqlığı olmayan bankların restrukturizasiyası, likvidlik alətlərinin genişləndirilməsi, bank sektoru üzrə yol xəritəsinin hazırlanması, sistem əhəmiyyətli bankların tənzimləmə mexanizminin müəyyən edilməsi istiqamətində tədbirlər görülməlidir. 2018-ci il başa çatır: bank sektoru üzrə yol xəritəsi hazırlandı mı? Xeyr. 2018-ci il yola salırdı. 2019-cu ilin heç olmasa birinci yarısından o tərəfə yubanmayaq: ilk növbədə problemli kreditləri çözməklə bankların "koma" vəziyyətindən çıxmasına təkan verək. Yəni bundan artıq gecikməyək. Yeni ildə banklara dair yol xəritəsinin də hazırlanıb qəbul edilməsi olduqca vacib xarakter daşıyır".

Milli Məclisin üzvü, İqtisadi və Sosial İnnovasiyalar İnstitutunun rəhbəri Əli Məsimli: "2018-ci ildə Azərbaycan iqtisadiyyatı 2015-ci ilin 2 şok devalvasiyasından sonra başlanan resessiya və durğunluq mərhələsindən artım trayektoriyasına çıxmağa başladı.

2018-ci ildə ölkədə inflyasiya prosesləri zəifləyib. Belə ki, bu ilin 11 ayında inflyasiyanın 2,3 faiz artımı fonunda orta

aylıq əmək haqqı 2,8 faiz, əhalinin nominal gəlirləri 8 faiz artıb.

Bu il büdcə müzakirələri əvvəlki illərdən fərqli olaraq 3 oxunuşdan keçdi və deputatların təkliflərinin çoxu olmasa da, bir qisminin həyata keçirilməsi üçün büdcədən əlavə vəsait ayrıldı. Vergi Məcəlləsinə ciddi dəyişikliklər edildi.

Şəhid ailələrinə 11000 manat kompensasiyanın verilməsi işinə başlandı.

Səhiyyə sistemində islahatların mühüm istiqamətlərindən biri kimi Azərbaycanda əhali arasında icbari tibbi sığortanın tətbiqi istiqamətində ciddi hazırlıq işlərinin əsası qoyuldu, bununla bağlı xüsusi Prezident fərmanı imzalandı.

Ələt qəsəbəsində Bakı Beynəlxalq Dəniz Ticarət Limanı Kompleksinin açılması,

təşkil edir. Hökumət müasir mərhələdə qarşıda duran problemlərin köklü və sürətli həlli yolunda alternativ olmayan insan kapitalının üstün inkişafına dayanan innovasiyalı inkişaf modelinin reallaşdırılmasına çalışmalıdır.

Üçüncü qrup problemlər maliyyə-kredit, pul, bank sahəsində olan problemlərdir.

2018-ci ildə bu sahədə əsas müsbət məqam manatın 2017-ci ilin birinci rübündən başlanan nisbi sabitliyinin 2018-ci ildə də qorunub saxlanılması oldu. Bununla belə, 2016-cı ilin 6 dekabrında ölkə prezidenti tərəfindən təsdiq edilmiş Strateji Yol Xəritəsində 2018-ci ildə bankların sağlamlaşdırılması prosesinin başa

çatacağı göstərilərsə də, bu vacib məsələ həll olunmadı. Eyni zamanda özündən əvvəlki il-

lərdə olduğu kimi, 2018-ci ildə də problemli kreditlər bank sisteminin əsas problemi olaraq qalmaqda davam etdi".

İqtisadçı-alim, İqtisadi Təşəbbüslərə Yardım İctimai Birliyinin rəhbəri Azər Mehtiyev: "Azərbaycan üçün ilin ən mühüm hadisəsi neftin dünya bazarında qiyməti ilə bağlıdır. Bu baxımdan, 2018-ci il ümumilikdə Azərbaycan üçün müsbət məqamlarla yadda qaldı. İlboyu neftin qiyməti ilə bağlı müzakirələr dünya bazarındakı proseslərə uyğun gah aktivləşdi, gah bir qədər arxa plana keçdi. İlin sonuna yaxın neftin qiymətinin kəskin aşağı düşməsi ilin hadisələrindən biri hesab oluna bilər.

İl ərzində neftin yüksək qiyməti hökumətə imkan verdi ki, birinci yarımdan sonra büdcənin gəlir və xərclərini bir neçə milyard manat artırsın.

İlin ortasında Rusiya, Türkiyə, İranda baş verən məzənnə dəyişiklikləri Azərbaycanda da ajiotaja səbəb oldu. Nəticədə ölkədə dollara tələbat kəskin artdı. Bu onu göstərir ki, ölkədə maliyyə sabitliyi hələ də çox kövrəkdir, kənarında baş verən hadisələr daxilə ciddi ajiotaj yarada bilər.

İlin müsbət iqtisadi hadisəsi fiskal qaydaların qəbul olunmasıdır. Neft ölkəsi olmasına rəğmən, Azərbaycanda bu ilədək fiskal qaydalar qəbul olunmayıb. Gəlirlərin istifadəsinə hər hansı məhdudiyat tətbiq olunmayıb. Bu baxımdan, bu ilin yayında qanunvericiliyə edilən dəyişiklikləri müsbət hadisə kimi qiymətləndirmək mümkündür.

Bütövlükdə, 2018-ci il iqtisadi baxımdan stabil il oldu deyə bilərik".

□ **Dünyə SAKIT, "Yeni Məsəvi"**

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə dünya azərbaycanlılarını təbrik edib. Təbrikdə deyilir:

"Əziz həmvətənlər!
Hörmətli soydaşlar!

Milli birliyimizin rəmzi kimi hər il geniş qeyd etdiyimiz 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə sizi səmimi qəlbədən salamlayır, hamınıza xoşbəxtlik və əmin-amanlıq arzulayıram.

Ümummilli lider Heydər Əliyevin azərbaycançılıq ideyalarını yaşadan müstəqil dövlətimiz milli həmrəyliyin gücləndirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verir, dünya azərbaycanlılarının mədəni-mənəvi birliyinin daha da möhkəmləndirilməsi ilə bağlı ardıcıl tədbirlər həyata keçirir. Biz xarici ölkələrdə məskunlaşmış həmvətənlərimizin doğma Azərbaycanla əlaqələrinin dərinləşdirilməsi və ümummilli məsələlərin həllində yaxından iştirakının təmin edilməsi istiqamətində irəli sürülən səmərəli təşəbbüslərə hər zaman dəstək veririk.

2018-ci il xalqımızın tarixində şərəfli yer tutan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinin geniş şəkildə keçirilməsi ilə yaddaşlarda qalacaqdır. Belə əlamətdar yubileyin təntənə ilə qeyd edilməsi həmvətənlərimizin qəlbində azadlıq və istiqlal duyğularını, ölkəmizin zəngin tarixi ilə haqlı iftixar hissini daha da gücləndirir. Bu gün əminliklə

İlham Əliyev dünya azərbaycanlılarını təbrik edib

demək olar ki, 100 il əvvəl mü-

hacir həyatı yaşamağa məcbur olmuş Cümhuriyyət qurucularının və onların varislərinin Azərbaycanı müstəqil və qüdrətli dövlət kimi görmək arzularını artıq xoş gerçəkliyə çevrilmişdir.

Dünyada gedən mürəkkəb geosiyasi proseslərə, müharibə və silahlı qarşıdurmalara, qaçqın və məcburi köçkün problemlərinə, qlobal iqtisadi çətinliklərə baxmayaraq, Azərbaycan Respublikası qarşıya qoyduğu böyük məqsədlərə doğru inamla irəliləyir. Ölkəmizin sosial-iqtisadi sahədə etdiyi uğurların nüfuzlu beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilməsi bunu bir daha əyani surətdə sübut edir. Dünya Bankının "Doing Business 2019" hesabatında Azərbaycan ötən ille müqayisədə 32 pillə irəliləyərək 190 ölkə arasında 25-ci yerdə qərarlaşmış, 10 ən islahatçı dövlət siyahısına daxil edilmişdir. Ölkəmizin təşəbbüsü və yaxından iştirakı ilə iri miqyaslı transmilli layihələr

uğurla icra olunmuşdur. 2018-ci ildə Avrasiyanın enerji xəritəsinin zənginləşməsində mühüm rol oynayan "Cənub Qaz Dəhlizi"nin və onun tərkib hissəsi olan TANAP boru kəmərinin istifadəyə verilməsi, həmçinin Ələt-Astara magistral avtomobil yolunun açılışı ilə Azərbaycan ərazisində "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi layihəsi üzrə bütün işlərin başa çatdırılması dövlətimizin iqtisadi potensialının artması, regionun tranzit və logistika mərkəzinə çevrilməsi, geoiqtisadi mövqeyinin güclənməsi baxımından xüsusi əhəmiyyət daşıyır. Cari ildə həm də növbəti telekommunikasiya peyki "Azerspace-2"nin orbitə buraxılması respublikamızın müasir rabitə və informasiya texnologiyaları sahəsində qazandığı nailiyyətlərin bariz təzahürüdür.

Ölkəmiz inkişaf etdikcə, daha qlobal xarakterli vəzifələri həll etmək imkanları da artır. Qarşımızda Ermənistanın hərbi təcavüzü nəticəsində işğal edilmiş torpaqlarımızın

azad olunması kimi taleyüklü vəzifə dayanır. Azərbaycan pozulmuş ərazi bütövlüyünün bərpası yolunda ardıcıl və məqsədyönlü siyasət həyata keçirir. Soydaşlarımız da, öz növbəsində, yaşadıkları ölkələrin yüksək dairələrinin və nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların diqqətini Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin ədalətli həllinə yönəldilməsində, tarixi həqiqətlərin geniş ictimaiyyətə çatdırılmasında fəallıq nümayiş etdirməlidirlər. Azərbaycanın inkişafı və dünya birliyində mövqeyini möhkəmləndirməsi üçün hər bir həmvətənimiz ümummilli məqsədlər ətrafında sıx birləşməli, diaspor təşkilatlarının fəaliyyəti daha çevik əlaqələndirilməlidir. Əminəm ki, dünyanın hansı guşəsində yaşamasından asılı olmayaraq, bütün soydaşlarımız və həmvətənlərimiz bu prinsiplərə əsaslanaraq qarşıdakı illərdə də üzərlərinə düşən vəzifələrin yerinə yetirilməsində qüvvə və bacarıqlarını əsirgəməyəcəklər.

Sizi Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü münasibətilə ürəkdən təbrik edir, hər birinizə səadət, firavanlıq və işlərinizdə uğurlar diləyirəm!
Bayramınız mübarək olsun!"

Ölkədə "əbədi vəzifə"lər dövrü bitir

Dövlət qulluqçularının rotasiyasına - vəzifə yerlərinin mütəmadi dəyişdirilməsinə başlanacaq; vəzifəli şəxslərin gəlirləri haqqında qanunun icra vəziyyəti də gündəmdə...

Azərbaycanda dövlət qulluqçularının rotasiyasına - vəzifə yerlərinin mütəmadi dəyişdirilməsinə başlanacaq. Bu, prezident İlham Əliyevin təsdiqlədiyi Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğunun inkişafına dair 2019-2025-ci illər üçün Strategiya»da nəzərdə tutulub.

Strategiyaya əsasən, dövlət qulluqçularının potensialından səmərəli istifadə, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədilə və dövlət orqanlarının tələbatına uyğun olaraq dövlət qulluqçularının rotasiyası həyata keçirilməlidir. Rotasiyanın səmərə verdiyi sahələr və vəzifələr, onun tətbiqi mexanizmləri qanunvericiliklə müəyyən edilməlidir.

Dövlət orqanlarının rəhbərləri rotasiyadan mütəmadi istifadə etməlidirlər.

Rotasiya zamanı dövlət qulluqçularının və onların ailə üzvlərinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi və dövlət qulluqçularının regionlarda işləməyə həvəsləndirilməsi məqsədilə kompensasiya və birdəfəlik ödənişlər qanunvericilikdə nəzərdə tutulmalıdır.

Strategiyada yer alan tədbirlər planına əsasən, rotasi-

yanın tətbiqi mexanizmlərinin yaradılmasına dair təkliflər 2020-ci ildə hazırlanacaq. Bu işlər Nazirlər Kabineti, Ədliyyə Nazirliyi və Dövlət İmtahan Mərkəzinə tapşırılıb. Paralel olaraq dövlət qulluqçularının karyera planının tərtib edilməsinin qanunvericiliklə tənzimlənməsinə dair təkliflər də hazırlanacaq.

Eyni zamanda mütəmadi rotasiyanın aparılacağı sahələr də müəyyən ediləcək.

Sənədə əsasən, rotasiya olunan zaman yaşadığı regionu dəyişən dövlət qulluqçuları üçün kompensasiya və birdəfəlik ödəniş nəzərdə tutulacaq. Bundan başqa, rotasiya olunan dövlət qulluqçularının ailə üzvlərinin onların köçdüüyü regionda işlə, məktəbəqədər təhsil və ümumtəhsil müəssisələrində yerlə təmin edilməsi də nəzərdə tutulur.

Dekabrın 11-də prezident İlham Əliyev bu gün (26 dekabr - red.) imzaladığı "Təhsil haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2009-cu il 5 sentyabr tarixli 156 nömrəli Fərmanında dəyişiklik edilməsi haqqında" fər-

man imzalayıb. Fərmana görə, Azərbaycanda dövlət ali təhsil müəssisəsində rektor 5 il müddətinə təyin ediləcək. Bu müddəə fərman qüvvəyə mindikdən sonra həyata keçirilən təyinatlara şamil olunacaq.

Bu arada mediada vəzifəli şəxslərin gəlir deklarasiyası haqqında qanunun icra vəziyyəti də gündəmə gəlib. Söhbət 2005-ci ilin avqust ayında qəbul edilmiş "Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların verilməsi qaydaları haqqında" Qanundan gəlir. Qanun 2005-ci il iyunun 24-də ölkə başçısı tərəfindən təsdiq edilib və həmin il avqustun 14-də qüvvəyə minib. Am-

ma qanunun tətbiqi bilinməyən səbəblərdən gecikir.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov modern.az-a xatırladı ki, sözügedən qanun layihəsi 2005-ci ildə parlament tərəfindən qəbul edilib və prezident tərəfindən təsdiqlənib:

"Qanun icra olunmalıdır. Artıq bu qanunun icrası MDB məkanında olan bir sıra dövlətlərdə həyata keçirilir. Hesab edirəm ki, vəzifəli şəxslərin gəlir deklarasiyası haqqında qanunun icra edilməsi şəffaflığı təmin edəcək. Həm də insanlar bu məsələ ilə bağlı müəyyən məsuliyyət hiss edəcəklər. Artıq gəlir deklarasiyasının tətbiq olunması vacibdir".

Deputat bildirib ki, qanun layihəsi təsdiq edildikdən sonra vəzifəli şəxslərin gəlir deklarasiyasının tətbiq olunması ilə bağlı müddəaları hazırlamaq Nazirlər Kabinetinə tapşırılıb.

"Azərbaycan hökumətindən soruşmaq lazımdır ki, vəzifəli şəxslərin gəlir deklarasiyası haqqında qanun niyə icra olunmur? Bu qanunun icrasına ehtiyac var. Nazirlər Kabineti müəyyən normalar tətbiq etməli və qərar verməlidir. Qərara uyğun olaraq da deklarasiyalar tərtib edilməlidir. Vəzifəli şəxslərin gəlir deklarasiyasının verilməsi çox müsbət addımdır".

□ ORXAN,
"Yeni Müsavat"

Dişlənmiş tema

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Altmış illik ömrüm oldu səndə bərbad, Ərdəbill!
Bir də namərdəm əgər etsəm səni yad, Ərdəbill!"
(Sabir)

Amerikada prezident seçkilərinə tək Rusiya yox, Çin və İran da "barmaq" uzadıbmış. Əcəb işdir. Axırda belə məlum olacaq Donald Trampı amerikalılardan başqa hamı seçibdir. Dünya dövləti oldun belədir də. Gələn dəfə yankilər xahiş eləsələr Məzahir müəllimi göndəririk, seçkilərin düzgün keçirilməsinə nail olar. Sağlıq olsun. İndi isə dönək öz qoyunlarımızın yanına - bir məsələ deyilən kimi. Sadəcə, burada sözün əsl anlamında qoyunlardan danışırıq.

Kəndlilərə özünümüşğüllük üçün (məncə, biz bu dövlət proqramını müqəddəs kitab Bibliyadan tanıdığımız Onan müəllimin adıyla adlandırma bilirik) verilmiş qoyunlarla bağlı diskussiyalar davam etməkdədir. Dünən bir neçə kəndli qoyunların qoca olmasını, dişinin töküldüyünü, işə yaramadığını bildirmişdir. Qoyasan millət elə donquldansın... Açıb baxsan kəndlilərin heç çoxunun özünün dişi yoxdur, hökumət beləsinə niyə dişi qoyun verməlidir? Diş bizdə ciddi problemdir. Mal yiyəsinə oxşamasa haramdır - atalarımız demişdir. Əgər kəndlilin dişi yoxdursa, ona dişi qoyun versən qoyun onu basıb yeyəcəkdir, halbuki təbiət qanunlarına görə tərsinə olmalıdır. Elə, söz vaxtına çəkər, dünən hansısa rayonumuzdan vahiməli xəbər gəlmişdi, deyir qoyun sürüsü 2 kəndlini gövsəyərək udmuşdur. Hər qoyun bir-iki adamımızı yese, bəs biz ərazi bütövlüyümüzü kiminlə bərpə edəcəyik, kommunizm quruculuğunu hansı qüvvələrlə aparacağıq?

"Şahdağ" turizm mərkəzinə bir almanın rəhbər qoyulması da bu cür əmək resursları çatışmazlığından baş veribdir. Orada hər il ziyan olurmuş. İndi alman gələndən sonra mərkəz xeyir verəcəkmi? Mümkündür. Qabaqlar bizdə Şirvan milli parkını qorumağı da almaya tapşırıbmışdılar, çünki hansı azərbaycanlı müdir qoysan səhəri qoruğun ətrafında ceyran kababı verən kafelər açılırmış.

Ancaq burada təbii miqrasiya proseslərini görməliyik. Alman bura gəlsə, bizimkiler də Almaniyaya qaçır. Özü də orda oturub deyirlər dünyada azərbaycanlılar qədər qeyrətli xalq yoxdur, bizdə heç zaman öz qızını yaşlı və varlı kişilərə verən binamus atalar olmayıbdır. Üzeyir bəy "Məşədi İbad"ı yazanda qələtə yol veribdir. He-he. Müdriklər demişkən. Bəs sen niyə gəlib bu cür qəşəng yerdə qalmırsan? Niyə quyrugunu belinə alıb uçmursan? Gəl, ləzzət al da bə. Qaldı o ərə vermək məsələsi... Heç 100 il qabağa getməyə ehtiyac yoxdur ki. Bu dəqiqənin özündə balaca qızlarını "məşədilərə" satan "ata qırıntıları" azdırmı? Misal üçün, görürsən biri çıxır fəxrlə deyir məktəbli uşaqla evlənibdir. Bəs bu uşağın atası, sizcə, kimdir? Rüstəm bəyin prototipi deyilmi?

Temadan uzaqlaşmayaq, açığı, heç indi yadıma gəlmişir tema nə idi. Şəhriyar demişkən: "Yaxşı bizi yaman günə saldılar". Mövzu yaddan çıxanda, həmişə Cahangir müəllim köməyə gəlir. Beynəlxalq Bankın müdiri daima bir qıraqda kirmişcə durub istənilən anda boş yazılara yardım əlini uzadır, sağ olsun. Yazmağa heç zad olmayanda Cahangir müəllimdən yazmaq olur. Ona-buna, itə-qurda, arvad-uşağa milli pullarımızı dağıtmışdı, bizə də mövzu dağıdır. Verən əli kəsilməsin. Qaba ağacı qurumasın, xanım hey! Qisası, Cahangir müəllimin təzə məhkəməsi başlayır. Ya da artıq başlayıb, dəqiq bilmirəm. Yuxarıda yazdım axı: bu adamın məhkəməsi həmişə olmalıdır. Biri qurtardı, o birini başla. Fasiləsiz. Bayaq klassiklərimizdən dəm vurduq, onlardan biri yüz il qabaq xanın sevimli atına imalə dərmanı yazan həkimin acı taleyini nəsrə almışdı. Deyir xan qəzəblənir, əmr edir həkimin özünü imalə eləsinlər. Prosedurdan sonra at təsadüfən sağalır, bundan sonra haçan xanın atı xəstələnsə həkimini imalə edirmişlər. Bir gün at ölür, xan qəzəblənir, deyir nə üçün daimi çarəmizi eləməməsiniz. Nökərlər deyir, xan sağ olsun, həkim özү səkkizinci imalədən sonra ölmüşdü.

Nə isə, indi Canik müəllimin haqqında diskussiya açılıb ki, bunu siyasi dustaq sayı bilirikmi. Bəzi yarıtmaz hüquq müdafiəçiləri deyir sayı bilirikmi. Niyə? Pulu azdır? Ya vermir? Yaxşı pul versə bizdə Çovdarovu və rəhmətlik Hacı Məmmədovu da siyasi məhbus elan etmək olar - ikincini ölmündən sonra. O qədər adama ölümündən sonra mükafat verilir, siyasi məhbus adı niyə verilməsin? Həbs ediləndə otağından 60 mənzilin kupçası çıxan Fərhad Əliyev siyasi dustaq ola bildirdi, bu niyə olmasın? Hətta kəndçisi, sonralar müxalifət lideri olmuş bəy onun siyasi hüquqlarını müdafiə komitəsini qayırmışdı.

Yoxsa siyasi məhbus sayılmaq üçün də adamın dişləri yerində olmalıdır, belə təzə kriteriya qoyulubmu?

"Rusiya prezidenti Vladimir Putin ilin yekunlarına dair keçirdiyi böyük mətbuat konfransında bəyan etdi ki, Ermənistanla münasibətlərdə nəyisə bərpə etməyə ehtiyac yoxdur, çünki heç nə dağılmayıb. Bu fikir əslində həqiqətdir, doğrudan da Rusiya ilə Ermənistan arasında müqavilə-hüquq bazası, ikitərəfli və çoxtərəfli formatlarda tərəfdaşlıq və müttəfiqlik əlaqələri yerində qalır və hələ ki heç kim onu dağıtmağa hazırlaşmır".

Politoloq Şahin Cəfəri bu fikirləri Ermənistan və Rusiya arasındakı hazırkı münasibətləri və Nikol Paşinyanın 27 dekabrda Moskvaya gözlənilən səfərini "Yeni Müsavat"a şərh edərkən söylədi. Qeyd edək ki, həm Ermənistanda, həm də Rusiyada bu görüşü maraqla gözləyənlər çoxdur. Xüsusilə də 9 dekabr parlament seçkilərindən sonra Rusiya dövlətinin İrəvana qələbə münasibətilə təbrik göndərməsi Ermənistanın hakim elitasını həm təccübləndirib, həm də şaşırdıb. Odu ki, qarşıdakı səfərin hansı atmosferdə keçəcəyi, Rusiyanın 2019-cu ilin yanvarından etibarən Ermənistana satdığı qazın qiymətini qaldırmaq və s. məsələlər geniş diskussiya mövzudur.

Ş.Cəfəri isə hesab edir ki, artıq iki ölkə arasındakı münasibətlərdə fərqli durum yaranıb: "Sirr deyil ki, hökumətlər arasındakı əvvəlki münasibətlər, qarşılıqlı anlayış və uzun illərdən bəri əməl olunan oyun qaydaları ortadan qalxıb. Yeni dövlətlərə əlaqələr əvvəlki kimi davam etsə də, hökumətlərarası əlaqələr dağılıb və bu sahədə yeni fundament yaratmağa ehtiyac var. Putin bunu etiraf etməsə də, Nikol Paşinyanın Moskvaya qarşdakı səfəri zamanı bu məsələnin müzakirə olunacağını dolayı da olsa, etiraf etdi. Hazırda iki ölkə arasında müəssisə olunan anlaşılmazlıqların təməli səbəbi məncə ondan ibarətdir ki, Paşinyan Rusiya ilə mümkün olduğu qədər bərabər hüquqlu münasibətlər qurmaq istəyir. Serj Sərkisyan dövründə Rusiya-Ermənistan münasibətləri daha çox "syuzeren-vassal" əlaqələri idi. Bunun yaxın keçmişdə ən bariz nümunəsi Ermənistanın 2013-cü ilin sentyabrında - Avropa Birliyinin "Şərq tərəfdaşlığı" proqramının Vilnüs zirvəsi öncəsi AB ilə assosiasiya sazişindən imtina edərək Avrasiya İqtisadi İttifaqına və onun Gömrük Birliyinə qoşulmaqla bağlı danışıqlara başlaması oldu".

Politoloq Moskva görüşündən Qarabağla bağlı görüşlərini də bölüşdü: "Paşinyanın Putinlə görüşündə Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli deyil, məhz iki ölkə arasındakı bu anlaşılmazlıqlar əsas müzakirə mövzusu olacaq. Tərəflər ya əvvəl olduğu şəkildə yola davam etməlidir, ya da Paşinyanın istədiyi kimi, münasibətlərin xarakteri dəyişməlidir. Rusiyanın əlində şübhəsiz ki, ciddi təsir və təzyiqlər var. Bu alətlərdən biri hərbi və təhlükəsizliklə, digəri isə iqtisadiyyatla bağlıdır. Rusiyanın Ermənistanı ələyinə baş verən hadisələr məhz bu niyyətdən irəli gəlir. Məsələn, Paşinyan çox yaxşı bilirdi ki, Robert Köçəryanın həbsi Rusiyanı qıcıqlandıracaq. Putinin avqustun axırında Köçəryanı doğum günü münasibətilə telefon açması əslində İrəvana mesaj idi ki, keçmiş prezidentə toxunmayın, o bizim adamdır. Paşinyan isə bu mesajı qulaqardına vurdu. Bundan başqa, Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının baş katibi Yuri Xaçaturovun istintaqa cəlb olunması və Moskva ilə hər hansı məsləhətləşmə aparılmadan onun həmin vəzifədən geri çağırılması, Rusiya dövlət şirkətlərinin Ermənistandakı törəmə qurumları - "Qazprom Armenia" və "Cənubi Qafqaz Dəmir Yolu"na qarşı vegidən yayınma ittihamının irəli sürülməsi Moskvanı narahat edib. Bütün bunlar onu göstərir ki, Paşinyan əvvəlki oyun qaydalarından ya xəbərsizdir, ya da bu qaydalarla işləmək istəmir".

Paşinyan sabah Moskvaya gedir

"Ermənistanın Rusiyaya ehtiyacı olduğu qədər, Rusiyanın da Ermənistana ehtiyacı var" - politoloq

Ekspert Rusiyanın Ermənistanı satdığı qazın qiymətini 150 dollardan 2015 dollara qaldıracağı ilə bağlı xəbərlərdən də bəhs etdi: "Son günlər məlumat yayılıb ki, Rusiya Ermənistanı satdığı qazın qiymətini qaldıra bilər. Əgər bu məlumatlar təsdiqini tapsa, Ermənistanın onsuz da ağır olan sosial-iqtisadi durumu daha da ağırlaşacaq. Bu isə Paşinyana qətiyyətlə sərbəst və onun xalq arasındakı nüfuzunu sarsıda bilər".

Lakin Ş.Cəfəri hesab edir ki, Ermənistanın Rusiyaya ehtiyacı olduğu qədər, Rusiyanın da Ermənistanı ehtiyacı var: "Moskva işğalçı qonşumuzun ərazisində hərbi bazalar saxlayır, onun Türkiyə və İranla sərhəd xəttinə nəzarət edir. Bölgədə Ermənistan kimi bir dayaq məntəqəsinə, forpostu sahib olmaq Moskvanın Qafqaz, Qara dəniz, Orta Şərq regionlarındakı maraqlarını baxımından çox önəmlidir. Rusiyanın Ermənistandakı hərbi bazalarına Gürcüstanın işğal olunmuş Cənubi Osetiya və Abxaziya bölgələrindəki, Ukraynanın işğal olunmuş Krım yarımadasındakı, eləcə də Suriyadakı hərbi bazaları

ilə kompleks halda baxmaq lazımdır. Bu hərbi bazalar NATO-nun və onun lideri ABŞ-ın Qafqaz-Qara dəniz istiqamətindəki ekspansiya siyasəti qarşısında bir bufer zonası rolunu oynayır. Türkiyə ilə Rusiya arasındakı münasibətlərin istiliyinə çox da aldanmaq lazım deyil. Türkiyə NATO üzvüdür və son proseslər bir daha sübut etdi ki, Ankara Vaşinqtonla yaşadığı problemlərə baxmayaraq, onunla istənilən an anlaşa bilər. Yəni Türkiyənin NATO-dan, Qərbdən qopacağını düşünənlər yanıldılar. Türkiyə Gürcüstanla həmsərhəd yeganə NATO üzvü kimi bu ölkənin ittifaqa inqərasiyası baxımından çox mühüm əhəmiyyətə malik məntəqədir. Rusiya bütün bu amilləri nəzərə alır və belə bir durumda Ermənistandakı hərbi bazaların önemi nəinki azalmır, əksinə, artır. Hiyləgər siyasətçi olan Paşinyan bu durumu çox yaxşı anlayır və ölkəsinin bu rolundan Rusiya ilə münasibətlərdə kozir kartı kimi istifadə etmək istəyir. Ona görə də, hesab edərik ki, Rusiya-Ermənistan münasibətlərində problemlərin dərinləşməsi ehtimalı yüksək deyil. Putin özü də vurğuladı ki, erməni xalqı tarixən Rusiyanın müttəfiqi olub, bu gün də müttəfiqdir və gələcəkdə də belə olacağına ümid edir. Putin və Paşinyan görüşündə yəqin ki, hansısa ortaq dil, qarşılıqlı anlaşma tapılacaq və tərəflər "yola davam" deyəcəklər".

Ekspert Rusiyanın Ermənistanı satdığı qazın qiymətini 150 dollardan 2015 dollara qaldıracağı ilə bağlı xəbərlərdən də bəhs etdi: "Son günlər məlumat yayılıb ki, Rusiya Ermənistanı satdığı qazın qiymətini qaldıra bilər. Əgər bu məlumatlar təsdiqini tapsa, Ermənistanın onsuz da ağır olan sosial-iqtisadi durumu daha da ağırlaşacaq. Bu isə Paşinyana qətiyyətlə sərbəst və onun xalq arasındakı nüfuzunu sarsıda bilər".

Lakin Ş.Cəfəri hesab edir ki, Ermənistanın Rusiyaya ehtiyacı olduğu qədər, Rusiyanın da Ermənistanı ehtiyacı var: "Moskva işğalçı qonşumuzun ərazisində hərbi bazalar saxlayır, onun Türkiyə və İranla sərhəd xəttinə nəzarət edir. Bölgədə Ermənistan kimi bir dayaq məntəqəsinə, forpostu sahib olmaq Moskvanın Qafqaz, Qara dəniz, Orta Şərq regionlarındakı maraqlarını baxımından çox önəmlidir. Rusiyanın Ermənistandakı hərbi bazalarına Gürcüstanın işğal olunmuş Cənubi Osetiya və Abxaziya bölgələrindəki, Ukraynanın işğal olunmuş Krım yarımadasındakı, eləcə də Suriyadakı hərbi bazaları

□ E.PAŞASOY,
"Yeni Müsavat"

ABŞ-Türkiyə münasibətlərində maraqlı gəlişmələr baş verir. Bu gəlişmələr nəinki Yaxın və Orta Şərqi regionuna, həmçinin Azərbaycanın da yerləşdiyi Güney Qafqaz bölgəsinə təsir göstərə bilər. Belə görünür, Vaşinqton və Ankara arasında iki dövlətin yaxınlaşmasına hesablanmış hansısa konfidensial anlaşmalar mövcuddur.

Türkiyənin bundan xəbəri olsa, Türkiyə-Rusiya tərəfdaşlığı böyük çat verəcək".

*****

Suriya ətrafındakı proseslərdə, ABŞ-Türkiyə münasibətlərində yaşanan dəyişikliklər deyəsən, erməniləri də ciddi təlaşdırıb. Əslində məntiqlidir. Birinci o səbəbə ki, Suriyadakı, Livandakı erməni terrorçularının Türkiyə əleyhinə sadıq müttəfiqlərindən biri məhz

"Yeni Müsavat" xatırladır ki, bu ilin oktyabrında bölgədə səfərdə olan ABŞ prezidentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Bolton da Nikol Paşinyanla görüşdən sonra bəyan etmişdi ki, İrəvan Rusiya ilə ənənəvi bağlarına təzədən baxmalıdır və əgər qonşu Türkiyə və Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmaq istəyirsə gələn il (2019-cu il - "YM") konfliktin həllində real dönüşə nail ol-

ən önəmlisi, Türkiyə Suriyada kürd-erməni terrorçuları ilə işi bitirdikdən sonra Cənubi Qafqaza, buradakı konfliktli məsələlərə diqqətini artıracaq. Əgər Ankara və Moskva ABŞ qoşunları çıxandan sonra Suriyada böyük sülh anlaşmasına da nail ola bilsə, bu ortaqlik nə vaxtsa Qarabağ probleminə də inikas edə bilər - baxmayaraq ki, Rusiya hələ ki Dağlıq Qarabağ məsələsində

İran üçün "X günü" yaxınlaşır

Elşən Mustafayev: "Belə bir ağır yükün altından qalxa bilməyimiz çətin olacaq"

İran üçün "X günü"nin yaxınlaşdığı barədə səslənən fikirlər son günlərdə artmaqdadır. Buna səbəb günlər öncə ABŞ hərbi donanmasının Fars körfəzinə daxil olması və buna İranın verdiyi cavabdır. Baş verən son hadisələr cənub qonşumuzun tezliklə vurulacağı ilə bağlı düşüncələri getdikcə artırır.

İran ətrafında cərəyan edən proseslərdə qonşu ölkələrdən ən çox müzakirə olunan dövlət Azərbaycandır. Cənub qonşumuzda 30 milyondan çox soydaşımız yaşayır. İranla Amerikanın qarşılıqlı müharibə ilə nəticələnsə, oradakı soydaşlarımızın ən çox üz tutacağı ölkə şübhəsiz ki, Azərbaycan olacaq. Belə bir şəraitdə rəsmi Bakının milyonlarla qaçqını ərazisində necə yerləşdirəcəyi indidən suallar doğurur.

Beynəlxalq münasibətlər üzrə mütəxəssis Elşən Mustafayev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, ABŞ-İran münasibətlərində davam edən gərginlik hələ ki əsəb savaşı fonunda gedir: "Təbiiq olunan sanksiyalar, qarşılıqlı ittiham bəyanatları bu savaşın tərkib hissəsidir. Təhlükəli odur ki, məsələ uzandıqca kiçik bir qılgım prosesləri qaynar fazaya keçirə bilər. Fars körfəzinə daxil olmuş ABŞ-in təyyarə daşıyan gəmilərinə raket atəşinin açılması, onların çoxlu sayda İran hərbi gəmiləri ilə müşayiət olunması nəticəsindən asılı olmayaraq Tehranın geri çəkilmək istəyində olmamasını göstərir, eyni zamanda münasibətləri daha gərgin istiqamətə aparır. Nəticə isə İranın xeyrinə olmaya bilər. Çünki uzun illərdir İran ABŞ-a və Qərb dövlətlərinə silahlı müdaxilə etmələri üçün tutarlı əsas verməmişdi. Yeni qoşunları-İraq və Suriya, yaxud ərəb baharı baş vermiş digər ölkələrlə müqayisədə daxilində hələ ki çaxnaşmalar, vətəndaş qarşılıqlı inkişaf etdirilməsi və etirazların başlaması perspektivləri də sual altındadır. İranın uzun illərdir ki, təsiri sanksiyalar altında yaşamasına, iqtisadiyyatının ağır vəziyyətə düşməsinə baxmayaraq, məhz daxilində olan müəyyən sabitlik hazırkı rejimi qoruyur. Hadisələr göstərir ki, İran-ABŞ münasibətlərində yeni dövrün başlanması ehtimalları günbəgün artır. Fars körfəzində baş verən son hadisənin özü, yeni İran hərbiçilərinin ABŞ hərbi gəmilərinə qarşı raketlər atması hesab edirəm ki, gələcəkdə belə halların davamlı olmasına gətirib çıxardacaq. Bu cür hallar adıləşəndən sonra isə kiçik bir səhv məhz İran ərazisində hərbi əməliyyatların başlamasına səbəb olar. Hesab edirəm ki, sonuncu insident ABŞ-İran münasibətlərinin silahlı müstəviyə keçməsinə təkan verən hadisə olsa da, bu gün müharibənin başlanması üçün yetərli deyil. Amma belə hallar davamlı olacağı halda regionda yeni, isti münaqişə ocağının yaranması qaçılmaz olacaq. Burada İran son zərəmə ehtiyatlı olmalı, provokativ addım atmamalı, eyni zamanda özü də provokasiyaya getməməlidir. Hazırkı iqtisadi durumla, hərbi potensialla müharibəyə başlamaq İran üçün əlverişli deyil. Əgər Obama zamanında razılaşdırılmış, sonradan Tramp tərəfindən dayandırılan danışıqlar bərpa olunarsa, o zaman region rahat nəfəs ala bilər".

Ekspert onu da bildirdi ki, İrana qarşı hərbi əməliyyatlar başlasa, bundan bütün qonşuları əziyyət çəkə bilər: "Söhbət tək Azərbaycandan yox, eyni zamanda İraqdan, Türkiyədən, hətta Ermənistandan gedir. İranda ermənilər də, ərəblər də, kürdlər də yaşayır. 30 milyonluq Azərbaycan türklərinin bir neçə milyonu belə qaçqın kimi sərhədlərimizə doğru gəlsə, biz onları qəbul edə bilərik. Amma belə bir ağır yükün altından qalxa bilməyimiz çətin olacaq. Hesab edirəm ki, biz bununla bağlı hansısa önəmləyici tədbirlər görsək də effekti olmayacaq. Eyni zamanda İran vətəndaşlarının, orada yaşayan millətlərin, o cümlədən soydaşlarımızın proseslərə münasibətinin necə olacağı da xüsusi önəm kəsb edəcək. Bizim üçün ən optimal variant hadisələrin kritik həddə qədər irəli getməməsidir. Məsələnin bir başqa tərəfi Rusiyanın regionda olan marağıdır. İrana qarşı hərbi əməliyyatların başlaması bütün parametrlərə görə Rusiyanın maraqlarına ziddir və bunun baş verməməsi üçün bütün vasitələrdən istifadə edə bilər. Eyni zamanda münasibətlərdə vəziyyətin dəyişməsi şansları da bitməyib. Bu, tərəflərin bəlli məsələlərdə geri addım atmasından asılıdır".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

Ermənistan üçün "Suriya sınağı" - İrəvanın yeni Türkiyə təlaşı

Ankaranın Vaşinqtonla yaxınlaşması və anlaşması ən çox işğalçı ölkədə panik ovqat yaradıb - səbəblər; İrəvanın Amerika ümidi daşa dəyə bilər; daşnak siyasətçi: "Türkiyənin hərəkətləri bütün regiona təsir edəcək..."

Artıq ABŞ Türkiyəyə "Petriot" paket komplekslərini satmağa razı olub və Senatın təsdiqləməsi qalır. Bir neçə gün öncə isə rezidenti D.Tramp Amerika qoşunlarının Suriyadan təcridi çıxması haqda qərar verib. Bu isə qarşıda Türkiyəyə imkan verir ki, Suriyanın şimalını PKK/PYD terror birləşmələrindən tam təmizləsin. Düzdür, hələ əməliyyata başlanmayıb. Ancaq onun başlaması gün məsələsidir. Yaxın günlərdə Türkiyə xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu Moskvaya gedəcək. Xəbərlərə görə, əsas müzakirə mövzusu Amerika qoşunlarının Suriyadan çıxması olacaq.

Heç şübhəsiz, bunu fərd edən PKK/PYD terror qruplaşması özünə Rusiya və İran təməlinə yeni müttəfiq tapmağa çalışacaq. Ankara bunun qarşısını almağa çalışacaq və yəqin ki, alacaq. Hər halda, sanksiyalar altında olan Rusiya və İran üçün Ankara ilə münasibətlər indi qat-qat önəmlidir.

Bu xüsusda politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Türkiyə əməliyyat məsələsində tələsməlidir: "Tramp Suriyadan çıxmaqla bağlı qərarını verdi və bu qərarın icrasına başlandı. Bu qərar Türkiyənin xeyrinədir, ABŞ-la münasibətlərinin istiləşməsinə istiqamət verə bilər. Burada başqa problem ortaya çıxır: Amerika Suriyadan çıxarsa, orada boşluq yarana, terrorçular da hiyləgərlik işlədib kimləsə müttəfiqliyə girərək özlərini Türkiyə ordusundan qoruya bilərlər".

Lakin ekspert bunu az ehtimallı sayır, çünki: "Rusiyanın Türkiyə ilə çox sıx əlaqələri var. Rusiya yanlış qərar verib ABŞ-ın boşluğundan istifadə edib PKK ilə təmaslara keçsə, YPG və PYD ilə işbirliyi qursaq, Türkiyə ilə münasibətlərini korlamış olacaq. Ona görə, məncə, Rusiya belə addımı atmamalıdır. İstisna etməyirəm ki, Rusiyada müəyyən mərkəzlər YPG və PYD ilə təmaslara başlamasını istəyə bilər. Amma

PKK/PYD-dir. Zaman-zaman məlumatlar yayılıb ki, Ermənistan həm öz ərazisində, həm də işğal altındakı Dağlıq Qarabağda onlara səxavətlə sığınacaq verir.

İkincisi, əlbəttə ki, ABŞ-Türkiyə yaxınlaşması, Ankaranın Ağ Ev üçün bölgədə artan önəmi və qarşıda ölkənin bölgədə daha da güclənməsi İrəvanın maraqlarına uyğun deyil. Üstəlik, inqilab nəticəsində hakimiyyətə gəlmiş gizli qərbpərəst Nikol Paşinyan və tərəfdarları Rusiyadan çox ümidlərini ABŞ-a bağlayıb. Hətta regionda yaxın gələcək üçün ABŞ-a Türkiyə qədər lazımlı olacağı kimi iddialar var. Bundan əlavə, gələn il Qarabağ məsələsində ABŞ-ın fəallaşacağı istisna edilmir.

Yeri gəlmişkən, Ermənistanın "Ay Data" ofisinin rəhbəri və Daşnaksütyun Partiyasının siyasi məsələlər üzrə məsul şəxsi Kiro Manoyan bildirib ki, ABŞ tezliklə Ermənistan Qarabağ məsələsində güzəşt etməsi üçün təzyiqlər edəcək. Onun sözlərinə görə, Ermənistandakı daxili proseslər Azərbaycanın danışıqlar prosesinə yanaşmasında müəyyən dəyişikliklərə gətirib çıxarır.

mağa çalışmalıdır...

Daşnak siyasətçi açıqlamasında daha sonra deyib: "Amerika qoşunları çıxandan sonra Türkiyə önündə Suriya rayonlarına müdaxilə imkanı açılır - hansı rayonlar ki, kürdlərin nəzarətindədir və orada erməni əhali üstünlükdədir. Təbii ki, bu, bizi narahat edir, ona görə ki, orada erməni əhali var. İkincisi, bu ərazi bizim sərhədlərimizdən çox da uzaqda deyil - cəmi 300-350 km məsafə var". Manoyan əlavə edib ki, beləcə, Türkiyənin hərəkətləri bütün regiona təsir edə bilər.

*****

Söz yox ki, proseslərin hansı səmtə inkişaf tapacağı Rusiyanın mövqeyindən də asılı olacaq. Ola bilsin, Paşinyan sabahki Moskva səfəri zamanı Putinlə görüşdə Suriyanın şimalındakı erməni əhalinin təhlükəsizliyi məsələsini də qaldırıb. Kreml yəqin ki, bu xahişi Türkiyə tərəfinə - Çavuşoğluna çatdıracaq. Hərçənd, qarşıda ölkə Suriyaya dinc əhali ilə savaş üçün yox, terrorçuların axırına çıxmaq üçün girir. Əsas hədəflərdən biri də elə yerli sakinlərin əmin-amanlığını, dinc yaşayışını və inkişafını təmin etməkdir.

söz sahibliyini hansısa dövlətlə bölüşmək istəmir. Ancaq bu, hələlik belədir. Vəziyyət dəyişə bilər.

Yeni Qarabağ məsələsində, Ermənistanla sərhədlərin açılması məsələsində hansısa irəliləyiş təşəbbüsü istər Rusiya tərəfdən olsun, istərsə də ABŞ, hər iki variantda Ankara prosesdə artıq mühüm söz sahibliyi və ciddi təsir imkanına malik olacaq. Bu isə şübhəsiz ki, Azərbaycanın maraqlarına uyğundur. Çünki dünyada Türkiyə və Azərbaycan qədər yaxın iki ölkə yoxdur. Ankara rəsmilərinin dediyi kimi, Azərbaycanın problemləri Türkiyənin problemləridir...

Qəzet çapa gedərkən məlum oldu ki, Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan yaxın bir-iki gündə Rusiyada prezident Vladimir Putinlə görüşəcək. Bu barədə o, dünən AKP-nin Məclisindəki fraksiyasının genişləndirilmiş toplantısında bildirib. Məlumatla görə, Ərdoğan bu həftənin sonunda Rusiyaya səfər edəcək. Bu, onun Putinlə bu il ərzində sayca 8-ci görüşü olacaq.

□ **"Yeni Müsavat"ın analitik xidməti**

Rusiyanın İstintaq Komitəsinin müstəntiq-ləri müğənni Avraam Russonun 2004-cü ildə oğurlanması barədə cinayət işinin istintaqını başa çatdırıb. Xəbəre əsasən, Rusiyanın İstintaq Komitəsi hesab edir ki, oğurluğu "Çerkizov" bazarının sabiq sahibi Telman İsmayilov iki nəfərin - Zaur Mərdanovun və Vladimir Qusakovun köməyi ilə təşkil edib.

Məlumatla görə, bazarın keçmiş müdiri 2004-cü ilin yanvarında müğənnini "Praqa" restoranında aldadaraq, onu restoranın ikinci mərtəbəsindəki kabinetinə çağıraraq və digər şəxslərlə birlikdə Avraam Russonu döyüb.

T. İsmayilov Avraam Russonun bütün konsertləri ləğv etməyi, onun şərtləri altında müqavilə imzalamayı tələb edib.

Bundan sonra iki nəfər müğənnini zorla avtomobilin arxa oturmaqəna əyləşdirərək, bazarın sabiq rəhbərinin Moskva yaxınlığındakı evinə gətiriblər və artisti bütün tələbləri yerinə yetirməyə razılıq verincə bir gün orada saxlayıblar. İstintaq Komitəsi işlə bağlı kifayət qədər sübutların toplanıldığını bildirib. Cinayət işi Baş Prokurorluğa göndərilib.

Daha əvvəl Moskvanın Basmani rayon məhkəməsi Telman İsmayilovun bacısı oğlu Zaur Mərdanovu müğənni Avraam Russonun oğurlanmasında müqəssir bilərək iki ay müddətinə həbs edib. Sonra isə məhkəmə Zaur Mərdanovu 10 milyon rubl girov qoyulması müqabilində azad etmək barədə qərar çıxarıb.

Bildirilir ki, cinayətin digər iştirakçılarının işi ayrıca icraata ayrılıb, onların cinayət əməlləri ilə bağlı istintaq davam etdirilir. Həmçinin təqsirləndirilən T.İsmayilovun və digər şəxslərin

Telman İsmayilova indi də erməniyə görə ittiham verdilər

Milyardərə vaxtilə sahib çıxıb ulduz etdiyi Avraam Russoya görə daha bir cinayət işi açılıb

beynəlxalq axtarışı davam edir. Qeyd edək ki, əməliyyatçılar 2016-cı ilin noyabrında biznesmenin qardaşı Rafiq İsmayilovu və Mehman Kərimovu saxlayıblar. Onlar qətl işində şübhəli bilinirlər. 2017-ci ildə iş adamına qarşı qətlə iştirak və qanunsuz silah dövriyyəsi ilə bağlı qiyabi ittiham irəli sürülüb.

Ötən ay Rusiyanın NTV telekanalı Telman İsmayilovdan

müsahibə alıb. Verilişin əvvəlində İsmayilovla bağlı gecə klublarında, hotel və restoranlarda kriminal mühitin hökm sürdüyü göstərilib. Bildirilib ki, Telman İsmayilovun obyektlərində narkotik alveri baş alıb gedib.

Oliqarx bu və digər maraqlı məqamlara toxunub. Telman İsmayilov çıxışında bildirib ki, telekanalların kriminal xronika-

da nümayiş etdirdiyi "Çerkizov" bazarına heç bir aidiyyəti yoxdur.

"Sizin və digər kanallarda yayımlanan reportajlarda mənim adım hallanıb. Hansısa bazarı göstərib, mənim olduğumu bildirmisiz. Mənimlə əlaqəli heç bir obyektə narkotik dövr etməyib. Hətta bizim obyektlərdə mühafizəçilər kimdəsə narkotik tapanda mükafat alırdılar", - deyərək Telman İsmayilov bildirib.

İş adamı onunla bağlı səslənən ittihamların əsassız olduğunu vurğulayıb: "Qaçqın və digər məsələlərdə məni ittiham edirlər. Hani sübut? Əgər belə ittihamlar varsa, faktlar varsa, mən ömürlük məhkumluğa, hətta edam cəzasına belə razıyam".

Avraam Russo 1969-cu il 21 iyulda Suriyanın Hələb şəhərində doğulub. Atası o, yeddi yaşında olarkən vəfat edib və ailə Fransaya köçüb, bir müddət burada yaşayıb. 16 yaşında Rusiyada kiçik kafe və resto-

ranlarda oxumağa başlayıb. İş adamı Telman İsmayilov onu Moskvaya dəvət etdikdən sonra isə sürətlə məşhurlaşmağa başladı. Müğənninin "Amor" adlanan ilk albomu 2001-ci ildə buraxıldı. Daha sonra "Tonight" (2002), "Just Love" (2003), "Nişan" albomu (2006) işıq üzü gördü ki, buna görə o, T.İsmayilova borcludur. 2010-2012-ci illərdə erməni nəşrləri ilə bir sıra

müsahibələrdə Russo valideynlərinin erməni olduğunu deyir. 2011-ci ildə müsahibələrinin birində "son zamanlar Ermənistanı olduğunuzda erməni olduğunuzu söylədiniz! Amma tərcümeyi-halınızda da bu barədə heç nə yazılmayıb" sualına müğənni belə cavab vermişdi: "Necə yazılır? Mənə erməni olduğumu söyləmək lazımdır? Hər şeydən əvvəl mən bir rus pop sənətçiyəm, mən mənşəyimi gizlətmirəm". O, bir neçə ildir ki, ABŞ-da yaşayır.

□ ORXAN, "Yeni Müsavat"

Məşhur iqtisadçı qoyun korrupsiyasından yazdı

Qubad İbadoğlu: "Sosial yardıma şərikinlər, indi də özünüməşğulluq proqramından qazanmağa başlayıblar"

"Özünüməşğulluq proqramının iştirakçılara yaşlı, dişləri tökülmüş, qısır və qotur heyvanlar verilir. Ünvanlı sosial yardıma şərikinlər, indi də özünüməşğulluq proqramından qazanmağa başlayıblar" - məşhur iqtisadçı ekspert Qubad İbadoğlu özünün facebook divarında belə yazıb.

Q.İbadoğlu Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi özünüməşğulluq proqramının icrası çərçivəsində layihə qalibi olan vətəndaşlara ailəsinə maddi baxımdan təmin edəcək təsərrüfata sahib olmaq üçün verilən heyvanların dişsiz, qısır, bəzi hallarda qotur olmasını bu sistemdə korrupsiyanın, pis idarəçiliyin davam etməsinin göstəricisi olduğunu vurğulayıb.

"Ünvanlı sosial yardıma şərikinlər, indi də özünüməşğulluq proqramından qazanmağa başlayıblar. Sosial müftətişlər proqram çərçivəsində ailəyə təsərrüfat yaratmaq üçün ayrılan vəsait hesabına alınan heyvanların qiymətini artırmaqla yanaşı, onların çıxış və zay olanlarını alır, sağlam və baha qiymətə rəsmiləşdirirlər. Hesab edirəm ki, xüsusilə də aztəminatlı təbəqənin müstəqil qazanc mənbəyinin formalaşmasına yönələn bu proqramın icrası mətbuatın və vətəndaş cəmiyyətinin ictimai nəzarətindən kənarda qala bilməz. Səhv etmərsə, Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi nəzdində ictimai şura yaradılıb. Şura bu faktlara münasibətini bildirməli, mövqə ifadə etməlidir. Eyni zamanda nazirlik açıqlanan faktlara aydınlıq gətirməli və bu proqramın icrasına məsul olan şəxsləri məsuliyyətə cəlb etməlidir".

Qeyd edək ki, "Yeni Müsavat" məsələ ilə bağlı silsilə yazılar dərc edib. 2018-ci ildə dövlət büdcəsindən özünüməşğulluq proqramının icrasına 35 milyon manat ayrılıb. Həmin məbləğin 20 milyon manata yaxını işsizlərə mal-heyvan verilməsi üçün nəzərdə tutulub. ƏƏSMN proqramın gerçəkləşdirilməsi üçün "Aqri Kon" MMC və "Bis Co" MMC konsorsiumunu seçib. Maraqlıdır ki, 2018-ci ilin iyulunda yaradılan MMC-lərdə həmin ilin avqustunda podratçı olaraq qəbul ediləblər. Bu isə ortada sövdələşmə olmasına dair əsaslı şübhələr yaradır. Seçim aparılarkən hansı şərtlərin əsas götürüldüyü də bilinmir. Ümumiyyətlə isə işsizlərə verilməli olan qoyunların, inəklərin, quzuların, dana və erkəklərin cəkiləri, qiymətləri haqda da rəsmi sənədlər ictimaiyyətdən gizlin saxlanılır. Qeyri-şəffaf mühitin varlığı isə proqramın gerçəkləşdirilməsində korrupsiya hallarının olmasına yol açır.

□ E. MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Əli İnsanov həbs müddətində ikinci qardaşını da itirdi

Penitensiar Xidmət rəsmisi deyir ki, sabiq nazir müraciət etsə, qardaşının yasında iştirak edə biləcək

Sabiq səhiyyə naziri, hazırda həbsdə olan Əli İnsanovun qardaşı vəfat edib. Bu haqda Seçkilərin Monitorinqi və Demokratiyanın Tədrisi Mərkəzinin (SMDT) rəhbəri Anar Məmmədli özünün facebook divarında yazıb.

"Mərhum Əhməd İnsanov qardaşını vaxtaşırı həbsxanada ziyarət edirdi. Ruhu şad olsun! Mərhumun yaxınlarına səbir diləyirəm. Qardaşının ölümü Əli İnsanov üçün olduqca ağır itkidir, ona azadlıq arzulayıram! Ömrünün son 13 ilini siyasi məhbus həyatı yaşayan İnsanov bununla üçüncü dəfədir ki, yaxınlarının dəfnində iştirak edə bilmir. Bundan öncə onun bacısı və qardaşı vəfat etsə də, onların dəfnində iştirakına imkan verilməyib".

Penitensiar Xidmətin mətbuat xidmətinin rəhbəri Mehman Sadıqov "Yeni Müsavat"ın sorğusuna cavabında deyib ki, bu və ya digər məhkumun belə hallarda rəsmi müraciəti olmalıdır: "Məhkumun müraciətinə baxılır. Qaydaya görə məhkum bu və ya digər yas mərasimində iştirak etməli istəyirsə müraciət etməlidir.

Əli İnsanov

Əhməd İnsanov

Müraciətə baxılır və qərar verilir".

Yada salaq ki, 2015-ci ilin oktyabrında Əli İnsanovun daha bir qardaşı Mehəmməd İnsanov vəfat etmişdi. O, yas mərasimində iştirak etməsi üçün 13 sayılı cəzaçəkmə müəssisəsinə müraciət etmişdi. Lakin Əli İnsanov qardaşının yas mərasimində iştirak etmək üçün 2-3 saat vaxt verildiyindən o, özü bundan imtina etmişdi. "Günorta 14 rədlərində bizi təcili çağıraraq bildirdilər ki, Əli İnsanovun yasında iştirak etməsi üçün 2-3 saatlığa buraxılmasına dair sərəncam verilib.

Əli müəllim 2-3 saatlıq görüşə razı olmadı. Çünki yolun uzunluğu elə 1 saat yarımdan çox çəkəcəkdi. Yas mərasimi "Nəsimi bazar"nın yanında keçirilirdi. Getmək və qayıtmaq məsafəsini düşünəndə Əli İnsanovun faktiki olaraq yasında iştirakı üçün 10-15 dəqiqə vaxt qalırdı" deyərək, vəkili

mediaya açıqlamasında bildirmişdi.

Əli İnsanov 2005-ci il oktyabrın 19-da dövlət çevrilişinə cəhd ittihamı ilə həbs olunub. Amma sonradan cinayət işi vəzifə cinayətlərinə dair ittihamlarla məhkəməyə və ona 11 il həbs cəzası kəsilib.

Həbs müddətinin bitməsinə iki ay qalmış - 2016-cı ilin avqustunda ona yeni cinayət işi açılıb. Keçmiş nazirə Cinayət Məcəlləsinin 234.1-ci (narkotik və ya psixotrop maddələr əldə etmə, saxlama), 315-ci (hakimiyyət nümayəndəsinə zor tətbiq etmə) və 317-2.1-ci (cəzaçəkmə müəssisələrində qadağan olunmuş əşyaların hazırlanması, saxlanması) maddələri ilə ittiham irəli sürülüb. Kamerada psixotrop tərkibli dərman saxlamaqda, Penitensiar Xidmətin əməkdaşını vurub ona kəllə-beyin travması yetirməkdə suçlanan 70 yaşlı sabiq nazir 2017-ci il aprelin 26-da 7 il azadlıqdan məhrum edilib. İyunun 22-də Bakı Apellyasiya Məhkəməsi hökmü qüvvədə saxlayıb. Yanvarın 16-da isə Ali Məhkəmədə bu məsələyə baxılıb və qərar qüvvədə saxlanılıb.

2013-cü il martın 14-də Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi Ə.İnsanovun ədalətsiz mühakimə olunması barədə qərar çıxarıb. Ancaq Azərbaycan hakimiyyəti hökmü dəyişməyib.

Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi Azərbaycan hökumətini Avropa Məhkəməsinin qərarını yerinə yetirməyə çağırıb.

Hüquq-müdafiə təşkilatları Ə.İnsanovu "siyasi məhbus" kimi tanıyıb.

□ E. MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF

www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

2 018-ci il bir neçə gündən sonra tarixə qovuşacaq. Əf-suslar olsun ki, bu il də torpaqlarımız erməni işğal altında qaldı. Vasitəçi üçlük - Rusiya, ABŞ və Fransa 2018-ci ildə də sülh danışıqlarında konstruktiv möv-qe tutması üçün təcavüzkara heç bir təzyiç göstərmədi. Yal-nız növbəti bəyanatlarla kifayətləndi. Xüsusən də Rusiya daha bir il əlindəki unikal rıçaqı işə salmaq istəmədi.

Nizamlama prosesinin tormozlanması bir səbəbi də işğalçı ölkədəki hakimiyyət çevrilişi sayıla bilər. İqtidara gəlmiş yeni qüvvənin öz legitimliyini bərqərar etməsinə 7 ay lazım oldu. Ancaq aydındır ki, bundan sonra da danışıqlar illərlə uzana bilməz. Yeni erməni rəhbərliyinin də status-kvonu və işğal rejimini uzatmasının bəddəli daha ağır ola bilər. Buna son olaraq, Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev öz çıxışında bir daha işarə vurub. Eyni zamanda sülh şanslarının hələ də itirilmədiyinə ümid ifadə edib.

“Gələn il Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün önəmli il ola bilər”. İlham Əliyev bu sözləri dekabrın 24-də Abşeron rayonunun ərazisində köçkün ailə-

ləri üçün salınmış yeni yaşayış kompleksinin istifadəyə verilməsi mərasimində çıxışı zamanı deyib.

Sitat: “Biz 2019-cu ilə qədəm qoyuruq və ümid edirik ki, bu il Ermənistan-Azərbaycan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli üçün önəmli il olalar. Amma baxacağıq ki, vəziyyət necə inkişaf edir. Bizim prinsipial mövqeyimiz dəyişməz olaraq qalır. Ölkəmizin ərazi bütövlüyü qeyd-şərtsiz təmin olunmalıdır. İşğalçı qüvvələr torpaqlarımızdan qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır. Bunun ədalət, tarix tələb edir, bəynəlxalq hüquq tələb edir. BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrində məhz dediyim sözlər öz əksini tapıb ki, işğalçı qüvvələr işğal edilmiş torpaqlardan qeyd-şərtsiz çıxarılmalıdır”.

Elmar Məmmədovdan nikbin Qarabağ açıqlaması: “İşğalçı qüvvələr...”

“Rəsmi Bakı 2019-cu ildə İrəvandan Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən Ermənistan silahlı qüvvələrinin çıxarılmasını gözləyir”. Bu barədə xarici işlər naziri Elmar Məmmədov bəyan edib.

“Ümid edirik ki, qarşıdan gələn 2019-cu ildə Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılması və iki ölkə arasında münasibətlərin normallaşması baxımından müəyyən irəliləyiş əldə olunacaq”, - E.Məmmədov “İnterfaks-Azərbaycan” agentliyinə bildirib.

O vurğulayıb ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həllində əldə olunmuş irəliləyiş bölgədə sülh, təhlükəsizlik və sabitliyə şərait yaratmaqla, bütün regionda, ilk növbədə isə Ermənistanın özündə davamlı iqtisadi inkişafa imkanlar açacaq.

Qarabağ

Moskva və Vaşinqtonun fərqli Qarabağ taktikaları

Gələn il iki vasitəçi dövlətin maraqları uzlaşa bilərmi? **Bakının mövqeyi qətidir: münaqişə “torpaq əvəzinə torpaq” yox, “torpaq əvəzinə sülh” formulu üzrə həllini tapa bilər...**

*****
Bu sözlər düşmən tərəfə açıq bir ismarıqdır ki, boş xülyələrlə, ikinci saxta erməni “dövləti” arzusu ilə yaşamasın. Belə bir şey olmayacaq. Həmçinin Ermənistanın təzə iqtidarına birmənalı mesajdır ki, danışıqlarda Azərbaycandan hara kimi güzəşt uma bilər.

Bakının 25 ildir atəşkəsə dözməsi əslində ən böyük güzəştədir. Daha bir güzəşt Azərbaycanın tərkibində Dağlıq Qarabağ ermənilərinə yüksək özünü idarə statusu - muxtariyyətin verilməsi ola bilər - nəyi ki, rəsmi Bakı bir neçə dəfə dile gətirib. Son olaraq, xarici işlər naziri Elmar Məmmədov bu haqda iki gün öncə “Sputnik Azərbaycan”-a müsahibəsində bildirib. Bundan artıq heç bir güzəşt olmayacaq. Çünki bundan o tərəfə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünün pozulması gəlir.

Təzə ildə Qarabağla bağlı Ermənistanda da gözləntilər var. Təbii ki, əsas narahatlıq İrəvana bu yöndə vasitəçi güclərin, xüsusən də Rusiyanın mümkün təzyiqləri ilə ilgilidir. Məsələn, Ermənistanın “Ay Data” ofisinin rəhbəri və Daşnaksütyun Partiyasının rəsmi nümayəndəsi Kiro Manoyan belə hesab edir ki, ABŞ tezliklə, Ermənistan Qarabağ məsələsində güzəşt etməsi üçün təzyiqlər edəcək.

Onun sözlərinə görə, Ermənistandakı daxili proseslər

Azərbaycanın danışıqlar prosesinə yanaşmasında müəyyən dəyişikliklərə gətirib çıxarıb. “Ermənistan artıq Vyana və Sankt-Peterburqda əldə edilən razılaşmaların reallaşdırılmasından danışıq. Ona görə ki, baş nazir Azərbaycan prezidenti ilə atəşkəs rejiminin pozulmasının azaldılması barədə razılışıb. Tezliklə, Ermənistan Qarabağın həlli ilə bağlı xüsusilə ABŞ-dan təzyiqlər başlayacaq. İrəvandan Qarabağ məsələsində güzəşt tələb ediləcək. Bu, o demək deyil ki, Ermənistan təzyiqlər qarşısında geri çəkilecək. Vyana və Sankt-Peterburq razılaşmaları reallaşdırılmadan Qarabağın bərbəşə həlli Ermənistan üçün təhlükəlidir”, - deyir o qeyd edib.

Bu iddianın nə dərəcədə əsaslı olduğunu söyləmək çətindir. Ancaq bu da var ki, Ermənistanda “məxməri inqilab” nəticəsində hakimiyyətə gəlmiş Nikol Paşinyan Rusiyadan çox Qərbə, ABŞ-a bağlı güclərin, xüsusən də Rusiyanın mümkün təzyiqləri ilə ilgilidir. Məsələn, Ermənistanın “Ay Data” ofisinin rəhbəri və Daşnaksütyun Partiyasının rəsmi nümayəndəsi Kiro Manoyan belə hesab edir ki, ABŞ tezliklə, Ermənistan Qarabağ məsələsində güzəşt etməsi üçün təzyiqlər edəcək.

Onun sözlərinə görə, Ermənistandakı daxili proseslər

dentinin milli təhlükəsizlik məsələləri üzrə müşaviri Con Bolton da Nikol Paşinyanla görüşdən sonra bəyan etmişdi ki, İrəvan Rusiya ilə ənənəvi bağlarına təzədən baxmalıdır və əgər qonşu Türkiyə və Azərbaycanla münasibətləri normallaşdırmaq istəyirsə, gələn il (2019-cu il - red.) konfliktin həllində real dönüşə nail olmağa çalışmalıdır.

Bunun necə baş verəcəyini yaxın aylarda və ya uzağı, ilin birinci yarısında görəcəyik. Şübhəsiz ki, rəsmi Moskva Vaşinqtonun Qarabağ taktikasından xəbərsiz deyil. Bu mənada prosesə Moskvanın nə dərəcədə əngəl olması və ya təşəbbüsü öz əlində saxlamaq istəməsindən çox şey asılı olacaq. Çünki Moskvada da artıq anlaşıqlar ki, Dağlıq Qarabağ konfliktini, atəşkəsə sonsuza kimi uzana bilməz. O, ya böyük sülhlə bitməlidir, ya da böyük müharibə ilə.

*****

“Önəmli olan Ermənistanın yeni hakimiyyətinin mövqeyinin münaqişəyə baxışının dəyişməsidir. Bu olarsa, əlbəttə, Qarabağ probleminin həlli yaxınlaşa bilər”.

“Yeni Müsavat”ın məlumatına görə, bu sözləri axar.az-a Rusiyanın Azərbaycanlı Mixail Boçarnikovun Qarabağla bağlı “ehtiyatlı nikbinlik” fikrini şərh edən politoloq Elxan Şahi-

noğlu deyib. O bildirib ki, rus səfir yeni heç nə deməyib: “Hər ilin sonunda hansısa həmsədr, diplomat nikbin ifadələr səsləndirir. İndi də Ermənistanda hakimiyyət dəyişikliyi baş verib. Müəyyən nikbin ifadələr səslənir. Boçarnikov da bu ifadə ilə gələn il münaqişənin həllində ümidverici nələrinə baş verə biləcəyinə işarə vurub”.

Politoloq Əhəd Məmmədli isə bildirib ki, Rusiya Dağlıq Qarabağtrafi 5 rayonun Azərbaycana qaytarılmasını istəyir: “Bundan sonra Rusiya öz ordusunu sülhməramlı qüvvə kimi Qarabağa yerləşdirmək və referendum yolu ilə Dağlıq Qarabağın müqəddəratını həll etmək niyyətindədir. Bu yaxınlarda Lukaşenko da bu haqda demişdi. Ermənistan tərəfi bundan imtina edir. Rusiyanın bu istəyi Azərbaycanın milli maraqlarına uyğun deyil. “Ehtiyatlı nikbinlik” deyəndə rus səfir bunu nəzərdə tutur. Rəsmi Bakı buna razı olmayacaq. 180 ildən sonra rus ordusunu torpaqlarımızdan ona görə çıxartmamışıq ki, bir daha onları bura dəvət edək”.

Məsələ də ondadır ki, Azərbaycan heç vaxt problemin həllində “torpaq əvəzinə torpaq” prinsipinə razı olmayacaq. Münaqişə yalnız “torpaq əvəzinə sülh” formulu üzrə həllini tapa bilər. Beynəlxalq hüquq da bunu tələb edir.

Gələnlə il işsizliyin Rusiyaya ağışına alacağı və bu ölkədə sosial problemlərin pik həddə çatacağı barədə proqnozlar artır. Ekspertlər şimal qonşumuzdakı bu durumun region ölkələrinə təsirsiz ötürməyəcəyini bildirirlər.

Heç şübhəsiz ki, Rusiyada gedən iqtisadi proseslər Azərbaycanı da narahat edir. Bu ölkədə 3 milyona yaxın soydaşımız yaşayır. Əgər işsizlik Rusiyaya "vursu", soydaşlarımızın öz ölkələrinə qayıtması prosesi baş verəcək.

Politoloq Əhəd Məmmədli Rusiyada yaşanan istənilən prosesin MDB məkanına təsir edəcəyini düşünür: "Neftin qiyməti düşür. Bu proses davam edərsə, heç şübhəsiz Rusiya kimi neftdən asılı ölkələr çətin duruma düşəcək. Üstəlik, Rusiya neçə ildir ki, sanksiyalara məruz qalır və yeni sanksiyalar astanasındadır. Bu da ilə-dən-ile Rusiyada ciddi narazılıq doğurur. Təsəffü deyil ki, bu il Putinin reytingi son illərlə müqayisədə ən aşağı səviyyəyə düşdü. Kırımın ilhaqı eyforiyası unudulmaq üzrədir. İnsanlar adı həyata qayıdırlar. Adı həyatda da qiymətlər qalxır, təqaüdün yaşı qaldırılır, hər yerdə korrupsiya çoxalır və s. Bu, adı vətəndaşları çox narahat edir. Rusiyada güclü orta təbəqə var. Bu təbəqə öz gücünü 2011-ci ilin qışında göstərdi. Neçə il ərzində əsasən tələbələr, ziyalılar, özəl sektor, büdcə işçilərindən ibarət olan orta təbəqə ölkə səviyyəsində mitinqlər etdi. Artıq sərhədlər açıqdı. Orta yaşayış səviyyəsində olan ruslar dünyanı görmək imkanına malik oldular. Avropada təhsil alan rus gəncliyi ölkəsinə qayıdıb daha yaxşı yaşayış tələbləri ilə ortaya çıxdı. Düzdür, Putinin stabil atom elektoratu var. Bu elektro-

rat üçün əsas olan tox deyil, böyük Rusiyadır. Onların azalmasına və çoxalmasına Rusiyadakı sosial vəziyyət də təsir edir. Rusiyada böhran artsa, heç şübhəsiz ki, regionda böyük katoklizmlər yaşana bilər. Və bu katoklizmlər Rusiyanın xaricinə-qonşu ölkələrə də sıçrayacaq. MDB ölkələrinin vətəndaşları Rusiyada çox yaşayır. Rusiyada yaşayan qafqazlılar, orta asiyalılar, moldovalılar, belaruslar bu ölkədə qarışıqlıq olsa, öz vətənlərinə axışacaq. Bunun isə nə demək olduğunu yaxşı bilirsiniz. Təsəvvür edin, Rusiyada yaşayan çoxsaylı azərbaycanlılar vətəninə qayıtsa, bu nə deməkdir? Bu o deməkdir ki, Rusiyada baş verən hər hansı canlanma region dövlətlərində də öz sözünü deyəcək. Rusiyada baş verənlər isə postsovet məkanında yayılacaq. Yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, Rusiyada milyondan çox soydaşımız yaşayır. Onlar yaxşı həyat dalınca oralara getdilər. Və orada da çoxunun vəziyyəti heç də yaxşı deyil. İndi təsəvvür edin ki, bir anda Rusiyada ara qarışır və bu ölkədə onsuz da yaxşı yaşamayan narazı soydaşlarımız Azərbaycana qayıdır. Rusiyadan sosial problemlər funtunda soydaşlarımızın ola biləcək axının qarşısını heç cür ala bilmərik".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Əziz Əlibəyli bunları dedi: "Rusiya iqtisadiyyatı neft lokomotivindən asılıdır. Dünya bazarında neftin qiymətinin aşağı düşməsi və Qərbdən

Rusiyaya ciddi təlatüm gözləyir - 600 min azərbaycanlı geri qayıtsa, nə olacaq?

Ekspert: "Yarım milyon adamın geri qayıtması əmək bazarında şok effekt yarada bilər"

tətbiq edilən sanksiyalardan sonra Rusiyada həyat şərtləri kəskin şəkildə pisləşdi. 2015-ci ildən sonra davamlı olaraq həftə 2.5 dəfə iqtisadiyyat kəçilib. Bu il neftin qiymətinin artımından, Rusiyada baş tutan dünya çempionatının qazandırdığı dividendlərdən sonra bir faizdən artıq böyümə baş verdi. Amma yenidən Səudiyyə Ərəbistanının başına gələnlər OPEC-də əməlli-başlı zəlzələ yaradıb.

Ötən həftə ixracı məhdudlaşdırmaqla neft bazarında qiymətləri artırmaq planı cəmi bir həftəyə suya düşdü. Rusiya belə atmosferdə yeni ilə gedir. Ölkə iqtisadiyyatı qan itirir. Gəlirlər son üç ildə 65 faiz azalıb, kasıblıq artıb. Üstəgəl, qara iqtisadiyyatın həcmi artıb. Rubl dollar və avro qarşısında ən pis dövrünü yaşayır. Yüz milyardlarla dollarlıq sərmayə ölkədən qaçır. Rusiyanın cazibədarlığı itib. Düz-

dür, gələcəyə yönəlik xarici siyasətdə Rusiyanın ABŞ və Avropa Birliyi arasındakı ziddiyyətləri faydaya çevirə və durumu stabiləşdirə bilər. Amma bu, indiyə qədər deyil. Nəinki Rusiyada, sərhədimiz olan istənilən ölkədə baş verənlər mütləq şəkildə təsir edir. O da Rusiya ola. Rəsmi açıqlamaya görə, orada 2 milyon azərbaycanlı yaşayır. Amma bu şəxslər əlbəttə ki, Azərbaycanın vətəndaşları de-

vil. Söhbət əməkçi miqrant kimi Rusiyaya gedib-gələnlər 600 min azərbaycanlıdır. Əlbəttə, Rusiyadan gələnlər Azərbaycanın pullarında çox böyük rola malikdir. 600 min insanın əhatə etdiyi dairə iki milyon Azərbaycan vətəndaşı deməkdir. Gəlirlərin azalması nəticəsində ora gələnlərin sayını azaltmaqla qalmır. Azərbaycanın yükünü artırır və işsizlik səviyyəsinə təsir edir. Təsəvvür edin, növbəti neft enişindən sonra nə qədər soydaşımız mövsümi miqrantlıqdan əl çəkəcək. Bəs belə olduqda Azərbaycan bu problemi necə həll edəcək? Axı neftlə bağlı paralel proseslər Azərbaycanda da yaşanacaq. Statistika Komitəsi işsizlik faizini ötən il 5 faiz səviyyəsində açıqlamışdı. Yarım milyon adamın geri qayıtması əmək bazarında şok effekt yarada bilər. Bu baxımdan maliyyə ehtiyatlarından bu artıq proqnoz edilə bilən məsələ üçün resurslar ayrılmalıdır. Belə olsa, nəticə ağırlı olmaz. Ümid edək ki, yeni il düşündüyümüz qədər ağır sürprizlər etməz".

□ Cavanshir ABBASLI "Yeni Müsavat"

Ərdoğan və Netanyahu'nun "ulduzları" niyə barışmır?

Türkiyə-İsrail münasibətlərində yeni gərginlik

Türkiyə və İsrail arasında onsuz da soyuq olan münasibətlər yenidən pisləşib. Buna səbəb isə Türkiyə prezidenti Ərdoğanla İsrailin baş naziri arasındakı sözlü dəyişmədir.

Hər şey ötən həftə Türkiyə prezidentinin çıxışından sonra başlayıb. Ərdoğan İsrail ordusunun Fələstində, xüsusən də Qəzzada dinc fələstinlilərə qarşı zorakılığına münasibət bildirərək deyib ki, gənclər amansız olmalıdır. **Sitat:** "Arxadan danışmaq qorxaqlıqın ən iyrenci şəkildir. Yalan söyləyən, yaxalanma qorxusu yaşayan oğru kimidir kimsəni qışqırmaq. Yerə yıxdığın düşməni təpikləmə. Sən İsraildəki yəhudi deyilsən. Onlar nəinki kişiləri, hətta qadınları və uşaqları da təpikləyir. Uğurlarınla qürurlanma. Qürur, gələcəkdəki uğurların düşmənidir. Təkəbbürlü insan sarımsaq qoxulu ağız kimidir, hər kəsi özündən uzaqlaşdırır. Brilyant kimi qiymətli olun".

Türkiyə prezidentinin bu sözləri ilə bağlı İsrailin baş naziri Netanyahu twitter hesabında Ərdoğanı cavab verib. Netanyahu yazıb ki, "Şimali Kiprin işğalçısı, ordusu Türkiyə daxili və xaricdəki kürd kəndlərində qadın və uşaqları qətlə yetirən Ərdoğan İsrailə moizə etməsin".

Bu qarşılıqlı söz atışması daha sonra böyüyüb və işə xarici işlər naziri Mövlud Çavuşoğlu, prezident sözcüsü İbrahim Kalın da qarışıb. Çavuşoğlu sosial şəbəkədə fələstinli dinc etirazçılara qarşı İsrail ordusu tərəfindən törədilən zorakılıqların fotolarını paylaşaraq Netanyahu barəsində "bütün zamanların soyuq qanlı qatili" ifadəsini işlədib.

Türkiyə ordusu isə rəsmi açıqlama yayaraq İsrail baş nazirinin Türkiyə ordusu barədə fikirlərinin əsassız olduğunu qeyd edib. Qarşılıqlı olaraq İsraildən də Türkiyə və onun prezidenti barəsində fikirlər səsləndirilib.

Məsələ ondadır ki, Türkiyə-İsrail münasibətləri Türkiyədə hakimiyyətə islamçıların gəlməsi ilə soyuyub, daha sonra "one minute" hadisələri ilə ilk dəfə "gün üzünə" çıxıb və nəhayət, 2010-cu il mayın 30-da "Mavi Marmara" hadisəsi ilə kulminasiya nöqtəsinə çatıb. Bu hadisədən sonra iki ölkə münasibətləri pisləşib, qarşılıqlı olaraq diplomatik təmsilçiliklər

bağlanıb. Türkiyə İsraildən BMT-yə şikayət edib. İki ölkə münasibətlərində nisbi yumşalma 2013-cü ildə baş verib. Həmin ilin yayında ABŞ prezidenti Obamanın təşəbbüsü ilə Netanyahu telefonla "Mavi Marmara" hadisələrinə görə Ərdoğan və Türkiyə xalqından üzr istəyib. Daha sonra isə İsrail hadisələrdə dəyən ziyanın ödənməsi üçün 20 milyon dollar təminat ödəməyə razılıq.

Ötən ilin dekabrında ABŞ prezidentinin Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıması qərarından sonra münasibətlər növbəti dəfə soyuyub. Türkiyə hökumətinin təşəbbüsü və bilavasitə aktivliyi nəticəsində BMT-də bu qərarın əleyhinə qərar qəbul olunub. Bu isə təbii ki, İsraildə narazılıqla qarşılanıb. Ancaq yumşalmaya və

təzminatə baxmayaraq, münasibətlər heç də əvvəlki səviyyəsinə geri dönməyib. Məsələn, iki ay əvvəl İsrail hökuməti elan edib ki, Türkiyəyə səfir təyin olunmayacaq.

Bu ilin mayında isə İsrailin "Haaretz" qəzeti baş nazir Benyamin Netanyahu'nun ABŞ-ın Türkiyəyə son model F-35 qırıcılarının satışına mane olmasından yazıb. Qəzet iddia edib ki, Netanyahu F-35 layihəsinin həm də ortağı olan Türkiyə dövlətinə təyyarə satışına mane olmasa da, ən azından yenilənmiş proqramlarla birlikdə almamasına çalışıb.

Göründüyü kimi, münasibətlərdə çox ciddi çatlar var. Halbuki daha əvvəl iki ölkə münasibətləri çox yaxşı olub. Baxmayaraq ki, 1947-ci il BMT səsverməsində Türkiyə İsrail

dövlətinin yaradılması planının əleyhinə səs verib, sonradan münasibətlər mülayimləşib. Hətta Türkiyə sonrakı ərəb-İsrail müharibələrinə qarışmayıb. 1980-ci ildə İsrail Şərqi Qüdsü paytaxt elan etdikdən sonra münasibətlər soyusa da, 90-cı illərdə Yaxın Şərqdəki vəziyyət Türkiyə və İsraili yaxınlaşdırdı. Hətta 1996-cı ildə iki ölkə arasında hərbi sahədə əməkdaşlıq müqaviləsi imzalanıb. İsrail bu dövrdə Türkiyəyə PKK-ya qarşı mübarizədə hərbi-təchizat və kəşfiyyat dəstəyi verib. 2000-ci illərin əvvəllərində münasibətlər daha da istiləşib, İsrail 2002-ci ildə Türkiyənin M-60 tanklarının modernizasiyasını həyata keçirib. 2005-ci ildə baş nazir Ərdoğan İsraili ziyarət edib, 2007-ci ildə isə İsrail prezidenti Şimon Peres

Türkiyəyə gəlib və Böyük Məclisində çıxış edib. Ancaq 2008-ci ilin dekabrında İsrailin Qəzzaya qarşı əməliyyatı münasibətləri soyudub. 2009-cu ilin yanvarın 29-da isə məşhur "one minute" hadisəsi baş verir. 2010-cu ilin yanvarında isə Türkiyədə "Kurtlar Vadisi" teleserialında Mossad agentlərinin uşaq oğurluğunda ittiham olunmasına cavab olaraq Türkiyənin İsraildəki səfiri Təl-Əvivdə səfirliyə dəvət olunaraq kiçik oturmaqda əyləşdirilməsi münasibətlərə daha bir zərbə olub. Tarixə "masa böhranı" kimi düşən hadisə bir neçə aydan sonra "Mavi Marmara" hadisələrinin ilk addımı olub.

Ancaq siyasi əlaqələr geriləməyə başlayıb, iqtisadi sahədə əlaqələr inkişaf edib. 2008-ci ildə iki ölkə arasında ticarət 3,4 milyard dollar olduğu halda, 2011-ci ildə 4,4 milyard dollara yüksəlib. Ancaq turizm sahəsində əlaqələr zəifləyib, israili turistlərin Türkiyəyə səfər sayında ciddi azalma baş verib. Bundan başqa, münasibətlərin pisləşməsi Aralıq dənizində kəşf olunan neft-qaz yataqlarının işlənməsi perspektivlərinin üzərinə kölgə salır və Türkiyəni ciddi qazanandan məhrum edə bilər. Çünki İsrail Türkiyə münasibətlərinin pisləşməsinə cavab olaraq Yunanıstan və Misir kimi ölkələrlə əməkdaşlıq etməyə çalışır.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU, "Yeni Müsavat"

BMT Baş Assambleyasının 73-cü sessiyasında Rusiya ilə bağlı qətnamə qəbul edilib. Baş Assambleya Rusiyanı öz silahlı qüvvələrini Krimdən çıxarmağa çağırıb. Azərbaycanın son bir həftədə iki dəfə Krimlə bağlı səsvermədə iştirak etməməsi, Rusiya ilə yaxın münasibətlərinə baxmayaraq, qardaş Türkiyənin qətnamənin lehində olması geniş müzakirələr doğurub.

Ekspertlərin əksəriyyəti Rusiya faktorunu nəzərə alaraq Azərbaycanın bu gedişini doğru sayırlar. Amma bununla belə, ərazi bütövlüyünə təcavüz olunan bir ölkənin Ukraynanın onun taleyini yaşamasına baxmayaraq, qətnamənin qəbulu üçün səsvermədən yayınması bir çox suallara yol açıb. Rəsmi Bakının bu məsələdəki mövqeyində dəyişiklik etməsinin vacibliyi barədə fikirlər səsənlənəkdədir.

Türkiyənin birmənalı şəkildə qətnamədə Rusiyanın əleyhinə çıxış etməsinin dövlətlərə münasibətlərə kölgə salıb-salmayacağı ilə bağlı dile getirilən fikirlər birmənalı deyil.

Qərb Universitetinin Tətbiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, Azərbaycan qətnamə ilə bağlı birmənalı şəkildə Ukraynanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləməli idi: "Bu məsələ beynəlxalq aləmdə müzakirəyə çıxarılır və Ukraynadan dəstək istənilir. Bizim Ukraynadan istəyimiz odur ki, Azərbaycanla bağlı məsələdə həssaslıq nümayiş etdirməsin. Elə olarmı ki, səhəri gün Dağlıq Qarabağla bağlı məsələ müzakirəyə çıxarılsın və Ukrayna bizim əleyhinə səs versin, yaxud da neytral qalsın. Belə olarsa, bu

BMT-dəki Krim qərarına niyə

qol qoymadıq-politoloqun şərh

Elxan Şahinoğlu: "Biz Türkiyə kimi mövqə nümayiş etdirsəydik, Rusiya nə deyəcəkdiniz?"

bizim maraqlarımıza toxunar, mənfi qiymətləndirilərdi. Ukraynanı ən çox narahat edən odur ki, Krim məsələsi müzakirəyə çıxarılanda Azərbaycan tərəfi ya neytral qalır, ya da zalı tərk edir. Amma hər halda, Ermənistan kimi əleyhinə səs verməyəcək. Belə olsaydı, çox bö-

yük yanlışlıq olardı. Ukrayna Azərbaycanın regional durumunu yaxşı anlayır. Düşünürəm ki, belə məsələlərdə Rusiya faktoru bizi təsir etməməlidir. Milli maraqlarımıza uyğun hərəkət edib, səsvermədə iştirak etməliyik. Burada ikili standartlara yol verilməməlidir.

Türkiyəyə diqqət edək. Rusiya ilə çox yaxın münasibətləri var. Amma Krim məsələsində prinsipial mövqeyini daim ortaya qoyur. Rusiya da buna etiraz edə bilməz. Biz Türkiyə kimi mövqə nümayiş etdirsəydik, Rusiya nə deyəcəkdiniz? Deyəcəkdiniz ki, niyə Krim məsələsin-

yə heç kimdən çəkinmir. Azərbaycan da elə bir imic formalaşdırmalı və heç kimdən çəkinmədiyini ortalığa qoymalıdır. Biz nə üçün bu məsələdə kimdənsə çəkinməliyik? Biz niyə deməməliyik ki, Rusiya Krim ilhaq edib. Çox təəssüflər olsun ki, bizdə bu sözə qarşı bir

miriksə, bu, ikili standartlara işarədir. Düşünürəm ki, Azərbaycan bundan sonra Krim məsələsindəki mövqələrinə ciddi dəyişikliklər etməlidir. Bu, dövlət olaraq bizim üçün çox vacibdir".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

İranda vəfat edən şiə alimi haqda ilginç faktlar

Adı ali dini liderin əsas varisi sırasında çəkilən "köhnə qvardiya"nın daha bir üzvü dünyasını dəyişdi

İrannın mötəbər siyasi qurumlarından olan Məsləhət Şurasının sədri Ayətullah Mahmud Haşimi-Şahrudi vəfat edib. Mərhum Ayətullahın 70 yaşı olub. O, bir neçə ildir ağır xəstəlikdən əziyyət çəkirdi. Hətta ötən il Almaniyada müalicə alan Şahrudi barəsində hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət edilib.

Qeyd edək ki, Ayətullah Şahrudi İran dini elitasının ən məşhur simalarından biri hesab olunur. Onun adı bir müddət ali dini liderin əsas varisi sırasında çəkilirdi. Məşhur şiə alimi Ayətullah Məhəmməd Baqir Sədrin tələbəsi olan Şahrudini ötən il avqustun 14-də İran ali dini lideri Ayətullah Seyid Əli Xameneyi ölkənin ən yüksək dövlət qurumu olan İslam Respublikası Nizamının Faydasını Məsləhət Şurasına sədr və baş katib vəzifələrinə təsdiq edib. Qərara əsasən SEPAH-ın keçmiş koman-

Ayətullah Mahmud Haşimi-Şahrudi

diri Möhsün Rezayi ali qurumun baş katibi təyin olunub.

Qeyd edək ki, Məsləhət Şurası İranda ən yüksək dövlət qurumu hesab olunur. 35 nəfərdən ibarət şuranın üzvləri arasında İran prezidenti, parlament və Ali Məhkəmə sədri, o cümlədən nüfuzlu din xadimləri, dövlət adamları var. Şuranın formal olaraq vəzifəsi konstitusiyani

Mühafizə Şurası "(Şuraya Nəgəhan) və parlament arasında qanunların təsdiqi ilə bağlı anlaşmazlıqların aradan qaldırılması, həmçinin İran ali dini liderinə siyasi və hərbi məsələlərlə bağlı məsləhət orqanı funksiyası həyata keçirir. Şuraya daha əvvəl eks-prezident Ayətullah Haşimi Rəfsəncani rəhbərlik edib.

Ayətullah Şahrudinın adı

uzun illər ali dini liderin varisi olaraq hallanıb. Məsələ ondadır ki, buna qədər Haşimi Rəfsəncani, Müctəba Xomeyni (İran İslam inqilabının liderinin nəvəsi - K.R.), Sadiq Laricani (hazırda İran Ali Məhkəməsinin sədri - K.R.) kimi şəxslərin adı bu posta namizədlər arasında olub. Ən son olaraq prezident seçkilərində əsas namizədlərdən biri olan, Məşhəd İmam Rza (ə) ziyarətgahına rəhbərlik edən keçmiş hakim Seyid İbrahim Reisi və hazırkı prezident Həsən Ruhaninin adı hallanıb. Məsələ ondadır ki, hazırkı ali dini lider bu posta gəlməzdən əvvəl İran prezidenti vəzifəsini tutduğu üçün yeni prezidentin növbəti dini lider olmaq şansı yüksək hesab olunur. Ancaq Ayətullah Şahrudi nüfuz və tutduğu vəzifə, eyni zamanda din xadimi olması baxımdan dini lider postuna uyğun şəxs hesab olunurdu. Onun yeganə minu-

su isə yaşı və ağır xəstəliyi idi.

İrannın ən nüfuzlu siyasətçi və dövlət adamlarından olan Ayətullah Mahmud Haşimi Şahrudi 1948-ci ildə İraqın Nəcəf şəhərində anadan olub. Babaları İrannın Şahrud şəhərindən olub və dini təhsil üçün uzun illər əvvəl Nəcəfə köçüb. Ayətullah Mahmud Şahrudi Nəcəfdə doğulub və ilk təhsilini burada alıb. İslam elmlərində ən yüksək təhsil alıb. İslam aləminin böyük alimləri, Ayətullah Seyid Əbülqasim Xoyi, Seyid Məhəmməd Baqir Sədr, Ayətullah Ruhullah Xomeyni kimi alimlərdən dərs alıb. 1970-ci illərdə siyasi fəaliyyətə məşğul olub, həbsə atılıb. İranda İslam inqilabının qələbə-sindən sonra bu ölkəyə mühacirət edib. 1982-ci ildə qurulan İraq İslam İnqilabi Ali Şurasına rəhbərlik edib. 1995-ci ildə Konstitusiyaya Mühafizə Şurasının, eləcə də "Xubrehan" və Məsləhət Şurasının üzvü olub. Məhkəmə sistemində yüksək postlar tutub, 1999-2009-cu illərdə Ali Məhkəməyə rəhbərlik edib. Bundan başqa, din alimlərindən ibarət "İstiftaat heyəti"ne rəhbərlik edib.

Şahrudi İrannın hazırkı dini liderinə ən yaxın şəxslərdən biri hesab olunur. Dini lider ona etibar edirdi. Digər tərəfdən, Şahrudinın dini dairələrdə böyük nüfuzu olub, Nəcəfdə və ümumilikdə İraqda nüfuz sahibi olub. Hətta bir neçə il əvvəl Şahrudinın Nəcəfdə dəftərxana

na qurduğu, dini məktəblərin tələbələrinə təqaüd verdiyi haqda xəbərlərin yanında onun Nəcəfdə mərcəyi-təqlid (ən yuxarı üləma titulu - K.R.) kimi fəaliyyət göstərməyə hazırlaşdığı və Ayətullah Seyid Əli Sistaniden sonra Nəcəf elmi hövzəsinə rəhbərlik edəcəyi ilə bağlı məlumatlar mediaya yol tapmışdı.

Ancaq xəstəlik Ayətullah Şahrudinın yalnız həyatına son qoymadı. Həm də İranda mülkünü varis sənədlərindən birini sıradan çıxardı. İndi isə həm də İranda əsas siyasi orqanlardan biri olan Məsləhət Şurasının rəhbəri postu boşalıb. Məsləhət Şurası İranda "Xubrehan" (Mütəxəssislər) Məclisi və "Şuraya Nəgəhan" (Konstitusiyaya Qurucular) kimi qurumlarla birlikdə İranda əsas siyasi qurumlarından biridir. Və siyasi hakimiyyət elitəsi içərisindəki münasibətləri ayırd edir.

Ayətullah Şahrudinın ölümü həm də İranda varis axtarışlarını daha da aktualaşdıracaq. Çünki bu hadisə İranda köhnə inqilabçı nəslin tədricən səhnədən getdiyini göstərir. İndi isə meydana yeni, nisbətən gənc nəsillər gəlməlidir. Artıq hakimiyyətdə inqilab lideri Ayətullah Xomeyninin birbaşa tələbəsi olmuş adamlar deyil, sonrakı ikinci nəsillər təmsil olunmağa başlayır.

□ **Kənan RÖVŞƏNOĞLU,**
"Yeni Müsavat"

Ötən həftə Bakı şəhərinin Məktəbəqədər təhsil müəssisələrində ərzaq təminatına nəzarətin artırılması və bununla bağlı görülmüş işlərə dair Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin məlumatı yayılıb. Məlumatda bildirilir ki, sözügedən müəssisələrin ərzaq təminatı hər zaman gündəlik nəzarətdə saxlanılır və ərzaqla bağlı daxil olan hər bir müraciət ciddi şəkildə araşdırılır.

Elə ötən həftə bağçalara verilən ərzağın keyfiyyəti ilə bağlı daxil olmuş məlumat da dərhal Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətində təşkil olunmuş komissiya tərəfindən yerində araşdırılıb, keyfiyyəti şübhə doğuran ərzaqların geri qaytarılaraq yeniləri ilə əvəz olunması təmin edilib. İdarədən bildiriblər ki, bağçalara köhnə, keyfiyyətsiz ərzaq verilməsindən söhbət belə gedə bilməz, yalnız keyfiyyəti şübhə doğuran ərzaqlar dərhal dəyişdirilib.

Məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin rəhbərlərinə bağçalara verilən ərzaqların keyfiyyətinin ciddi nəzarətdə saxlanması, hər hansı problem yaranarsa dərhal məlumat verilməsi tapşırılıb. Ümumiyyətlə isə 2018-ci il ərzində şəhərin məktəbəqədər təhsil və uşaq evlərində ərzaq təminatı ilə bağlı hər hansı problemlər yaşanmadığı vurğulanır, məsələnin süni surətdə şişirdilməməsi tövsiyə olunur.

"Yeni Müsavat" isə xatırladır ki, bu, son aylarda Bakıdakı məktəbəqədər təhsil müəssisələri ilə bağlı xüsusi proseslər gedir. Hökumət uşaq bağçalarının ərzaq xərcini birdən birə 6 dəfəyə yaxın artırır. Bu rəqəm 2018-ci ildə 17 milyon manat olduğu halda növbəti ildə 99.3 milyon manata çatdırılacaq.

Sözügedən məsələni gündəmə gətirən iqtisadçı Rövşən Ağayev sosial şəbəkədəki statusunda yazmışdı ki, bu il bağçaların ərzağı ötən ilə müqayisədə xeyli azaldılıbmış: "Necə olur ki, 2017-ci ildə bağçaların ərzağına 41.6 mln. manat xərclənir, 2018-ci ildə həmin xərclər 2.5 dəfə kəsilərək 17 mln. manata endirilir, sonra birdən-birə 6 dəfə artırılır? Əgər gerçəkdən də çocuqlar bağçalarda pis-yaxşı ərzaq alırlarsa, onların ərzağının pulu birdən-birə 2.5 dəfə azaldılarsa necə qidalanıblar?"

İqtisadçının qənaətinə, uşaq bağçalarının ərzaq təminatını təşkil edən icra orqanları hesabatlı olmayan, qapalıdır və buna görə də onların xərcləmə səlahiyyəti mümkün qədər məhdud olsa, yaxşıdır.

R.Ağayev daha sonra yazır: "Hesablama Palatası bağçaların ərzaq xərclərinin 6 dəfə artmasını NK-nın İDövlət məktəbəqədər təhsil müəssisəsini maliyyələşdirmə normativlərinin» təsdiqlənməsi barədə 12 yanvar 2018-ci il 12 nömrəli qərarı ilə izah edir.

Uşaq bağçalarına nəzarətin ciddiləşməsinin pərdəarxası

Kamran Əsədov: "Bağçalar Təhsil Nazirliyinə qaytarılmalıdır"

Həmin sənəd ərzaq təminatı üçün yeni qaydalar müəyyən edir və bu qaydaya görə, hər uşaq il ərzində 210 gün qida almalıdır. Uşaqların qida normativləri isə NK-nın 19 mart 1994-cü il tarixli 103 sayılı qərarı ilə təsdiqlənib. Həmin qərarla 1-6 yaş intervalında hər bir yaş qrupu üzrə uşaqların hansı qidadan nə qədər istehlak etməli olduğu müəyyən edilir.

Günel Səfərova: "Bu günə qədər uşaqlar bağçalarda ac saxlanılırdı?"

"Gənc Vətəndaş" Maarifləndirmə İctimai Birliyinin icraçı direktoru Günel Səfərova da "Yeni Müsavat"a açıqlamasında məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin ərzaq təminatı ilə bağlı özünü göstərən problemlərə diqqət çəkib. **O deyib ki, bu günə qədər 1994-cü ilin 9 martında Nazirlər Kabinetinin təhsil ocaqlarında qida rasionunun müəyyənləşdirilməsi ilə bağlı qərarı olub. Həmin qərara 2012-ci ildə dəyişiklik edilib:** "Orada da müəyyən olundu ki, yaşa görə kalori qərarlaşdırılsın. Uşaqların qidalanması yaş kateqoriyasına görə fərqlənir. Uşaq evi, körpələr evi - bunlar tamam fərqli yaş qruplarına aid uşaqları özündə birləşdirir. Hər bir uşağın yaş kateqoriyasına görə qida rasionu var. Əvvəllər fikirləşirdik ki, uşaq süd və süd məhsullarını çox içməlidir. İndi isə düşünürük ki, demir tərkibli qidalara üstünlük verilməlidir".

Müəssisələrin büdcədən bu il üçün ayırmanın həddən artıq böyük olduğunu bildirirdi. Onun sözlərinə görə, uşaq

bağçalarının açılmasının həvəsləndirilməsi üçün iş adamlarının vergi ödənişlərinə güzəştlərin tətbiq olunması və yoxlanışlardan azad edilməsi kimi güzəştli addımlar tətbiq olunmuşdu: "Amma bu o demək deyil ki, bağçalar müvafiq yoxlamalardan keçməməlidir. Özel bağçalarda gündəlik menyu ilə qarşılaşırırsınız. Hər yaş kateqoriyası üzrə uşaqların menyusu divardan asılır və valideyn bu barədə məlumatlanır. Bu menyu müəyyənləşdirilməsi özel bağçaların pediatri tərəfindən aparılmalıdır. Pediatr qanunun ona verdiyi tələbdən kənara çıxmayaraq, müvafiq dəyişiklik edə bilər.

Qidanın saxlanması ilə bağlı məqama da toxunum. Bəzi normativlərdə 3-7 gün ərzində daha təvəttül qida ilə təmin olunması nəzərdə tutulub. O ərzaqların üzərində istehsal müddəti və son saxlama tarixi qeyd olunur. Bağçalarda xüsusi formada jurnal olur. Ərzaqlar daxil olanda bunun qeydiyyatı aparılır. Onun bitmə vaxtı nəzarətdə saxlanmalıdır. Son istifadə tarixi keçəndə ya məhv olmalı, ya da istifadəsi qadağan olunmalıdır".

G.Səfərova dedi ki, bu gün bağçaların ərzaq təminatına ayrılan vəsaitin 6 dəfə artırılması ortaya ciddi suallar çıxarır: "Bu günə kimi uşaqlar bağçalarda ac saxlanılırdı? Ya da uşaq bağçalarının mövcud uşaqların sayına uyğun gəlmediyini bilirik. Bu əsaslandırılıb ki, uşaq bağçalarının sayı artırılıb, biz bu sayı görmürük. Dövlət bağçalarının sayının artımında elə bir sıçra-

yış görmürük. Nəzarət mexanizmini gücləndirsin və qida rasionunun uşaqların qida rasionunun yaş qrupuna görə verilməsini təmin edilsin. Uşaq üçün qida rasionu az və ya çox verildəndə xəstəliyə səbəb ola bilər. Əvvəl 120 qram çörək, 37 qram kaşa verirdilər. Buna baxmaq lazımdır ki, kaşanın çəkisini artırmaq nəyə çıxara bilər? Kor-koranə hansısa qidanın miqdarını artırmaq o demək deyil ki, problem köklü surətdə həll edilir. Uşaqlar zəhərlənir bağçalarda. Orada söhbət qidanın saxlanması şəraitindən gəlir. Nazirlər Kabinetinin qərarında bağçalarda çarpaydan tutmuş, oyun üçün yerə qədər hər kvadrat metr ərazi nəzərə alınır. Amma təcrübədə görünür ki, bağçalarda 20 uşaq yerinə 40 uşaq var. Bu da onunla bağlıdır ki, kifayət qədər bağça yoxdur, özel bağçalar isə çox bahadır".

Təhsil eksperti Kamran Əsədov isə "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, son dövrlərdə uşaq bağçalarında qidadan zəhərlənmə halları çoxalıb. Onun sözlərinə görə, buna əsas səbəb məktəbəqədər təhsil müəssisələrində təhsil alanlara verilən qidalardan köhnə olmasıdır: "Bir neçə il ərzində bağçaların icra hakimiyyətlərinin nəzdində olmasından narazılıq çoxalmağa başladı. Son vaxtlarda da yüksək dövlət qulluqçularının bağçaların icra hakimiyyətlərindən alınmasını təklif etməyə başladı və onlar, sadəcə, görüntü yaratmaq üçün fəaliyyətə başlayıblar. İlk növbədə qeyd edim ki, Azərbaycan

canda dövlət bağçalarında bir uşağın bir günlük qidalanmasına 5 manat 70 qəpik vəsait ayrılır. Normativə görə, bir körpəyə gün ərzində 120 qram çörək, 37 qram yarma və bu minvalla digər ərzaq komponentləri verile bilər. Sözsüz ki, bu, uşaqların normal qidalanması üçün yetərli ola bilməz. Düşünürəm ki, meyvə, şirə, çörək, ət, tərəvəz, süd və s. məhsullar üzrə normalar artırılmalıdır. Bundan başqa, menyuda ətə əvəz edən məhsullar, məsələn, lobya, mərçi və s. də olmalıdır. Eyni zamanda menyu yeknə-

qaldı. Ancaq bizdə bu sahəyə kifayət qədər vəsait ayrılarsa, özel bağçaların şəbəkəsi genişləndirilməlidir. Elə-belə pərakəndə şəkildə olmamalıdır. İş adamları özəlləşdirmək istədikləri bağçaları standartlara uyğunlaşdırmalıdır. Bəzi vaxtlar özəlləşdirilən bağçalar məktəbəqədər müəssisə kimi də fəaliyyət göstərmir".

K.Əsədovun dediyinə görə, normativlər - uşaq bağçasının quruluşu, işləmə metodu, idarəedilməsi baxımından hələ dünya standartlarına cavab vermir. Bizim məktəbəqədər təhsil müəssisələ-

rinin quruluşu ilə bağlı normativlər sovet dönəmində hazırlanan normativlər əsasında hazırlanıb. Bu gün də o normativlər tətbiq olunur:

"Bu günün realıqları da o normativlərlə uyğunlaşmır. Məsələn, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin otaqlarının sahəsi ilə bağlı normativlər var. Tədris otağı 20, uşaq otağı isə 50 kvadratmetr olmalıdır. Doğrudur, özel bağçaları da istər qidalanma, istər tədris dövlət bağçaları ilə müqayisədə yaxşı təşkil olunub. Burada çalışan işçi - tərbiyəçilər uşaqlara daha həssas yanaşırlar. Lakin özel bağçalar müstəqil kommersiya fəaliyyəti həyata keçirdiyi üçün hansısa təhsil qurumunun onun fəaliyyətinə müdaxilə etməsi, yoxlanılması mümkün deyil. Qanunvericilik yalnız onların təhlükəsizlik, vergi, sanitariya qaydalarına riayət edib-etməməsini yoxlaya bilər. Təəssüf ki, heç bir qurum bağçalarıla bağlı yoxlama aparmır. Hesab edirəm ki, Bağçalar Təhsil Nazirliyinə qaytarılmalı, ayrıca bir komitə yaradılmalıdır. Necə ki, Peşə Təhsili Agentliyi yaradıldı və bütün peşə təhsili vahid sistemə tabe edildi, bu, bağçalara da şamil edilməlidir. Bu, həm də tədris vahidliyinin qorunması üçün labüddür. Hazırda icra hakimiyyətlərinin bağçalara yemək paylaması və verməsi məsələsi qaranlıqdır. Burada ictimai nəzarət yoxdur. Statistika idarəsinin məlumatlarında da ən çox qidadan zəhərlənmə hallarının məhz dövlət bağçalarında baş verməsi qeyd olunur".

□ Sevinc TELMANQIZI, "Yeni Müsavat"

Şəhid anası oğlunun "qan pulu"ndan internat məktəbinə yardım etdi

Internat məktəbində "Bir qış günü"...

Dekabrın 25-də Təhsil Nazirliyinin təşkilatçılığı ilə Elmar Mirzəyev adına Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 6 nömrəli Respublika xüsusi internat məktəbinə mediatör təşkil olunub.

Musavat.com-un əməkdaşının da qatıldığı mediatorda jurnalistlər məktəbdə keçirilən Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü və Yeni il münasibətilə "Bir qış günü" adlı bayram şənliyində iştirak edib, internat məktəbi ilə yaxından tanış olublar.

Təşkil olunan şənlikdə internat məktəbi şagirdlərinin ifasında rəqsler, səhnəciklər nümayiş olunub. Uşaqlar Şaxta baba və Qar qızla birgə rəqs edib, mahnılar səsləndiriblər. Internat məktəbinin şagirdlərinə Təhsil Nazirliyi tərəfindən bayram hədiyyələri təqdim olunub.

Media nümayəndələrinə məlumat verilib ki, Elmar Mirzəyev adına Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqlar üçün 6 nömrəli Respublika Xüsusi internat məktəbi (əvvəlki adı Nitqi qüsurlu uşaqlar üçün E.Mirzəyev adına xüsusi internat məktəbi) 1979-cu ildə 186 nəfər şagird kontingenti ilə fəaliyyətə başlayıb. 2005-2006-cı tədris ilindən internat məktəbi ümumi orta təhsili təmin edən təhsil müəssisəsi kimi fəaliyyət göstərir.

Məktəbin direktoru Yaqut Museybli jurnalistlərə söyləyib ki, hazırda məktəbdə 175 nitqi qüsurlu şagird təhsil alır, onlardan 84 nəfəri müəssisədə gecələyir: "Digər şagirdlərimizi isə valideynləri aparıb götürürlər. Məktəbdə gecələyənlər evləri uzaqda olanlar, rayondan gələnlərdir. Onların valideynləri bayramlarda və yaxud da müxtəlif zamanlarda gəlib, övladlarına baş çəkirlər. Yeni məktəbdə valideyn hüququndan tamamilə məhrum olmuş uşaqlar təhsil almırlar. Şagirdlərin nitq qüsuru var ki, onlarla da peşəkar loqopedlərimiz məşğul olurlar. Ümumilikdə 75 şagirdimizin nitq qüsuru var. Tədbirdə gördüyümüz və artıq normal qaydada danışan uşaqların da bir çoxunda əvvəllər nitq problemi olub. La-

kin sonradan onlarla lazımi qaydada məşğul olunub və artıq uşaqlar normal nitq sahibdirlər. Uşaqlar çox həyəcanlandıqları zaman nitq qüsurları qalıcı ola bilər. Şagirdlər 17 sinif üzrə komplektləşdiriliblər. Müəssisədəki uşaqların təlim-tərbiyəsi ilə 62 nəfərdən ibarət pədaqoji heyət məşğul olur. Internat məktəbi Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə əsaslı təmir olunub və müasir tələblərə cavab verən avadanlıqla təchiz edilib. Internat məktəbinin şagirdləri ümumi təhsil almaqla yanaşı, Azərbaycan dekorativ xalq tətbiqi sənətinin çox qədim və geniş yayılmış növlərindən biri olan xalçaçılıq sənətinə yiyələnirlər. Bununla yanaşı, internat məktəbində şahmat, dekorativ

sənət, toxuculuq, təsviri incəsənət və bədii özfaaliyyət dərəcələri fəaliyyət göstərir. Bizdə təhsil 9 illikdir. Daha sonra uşaqlar təhsillərini davam etdirmək üçün digər məktəblərə köçürülür. Onu da qeyd edim ki, Təhsil Nazirliyi tərəfindən həyata keçirilən layihələrdə fəal iştirak edən məktəb 2016-2017-ci tədris ilindən "Sağlam təhsil-sağlam millət" layihəsinə cəlb edilib.

Məktəbdə təşkil olunan tədbirdə şəhid Elmar Mirzəyevin anası Natella Mirzəyeva da iştirak edirdi. Öyrəndik ki, N. Mirzəyeva oğlunun şəhid olmasına görə dövlət tərəfindən verilən 11 min manatın müəyyən bir qismini məktəbə yardım edib. O bildirib ki, "qan pulu"nu almaqda heç bir çətinlik çəkməyib:

"Heç bir problem olmadan verilən pulu aldım. Həmin puldan özümün "son mənzil" pulumu ayırdım. Həssab etdim ki, oğlum dövlətimizin əli ilə bu pulu mənə göndərib. Müəyyən bir qismini də oğlumun adına olan məktəbdə təhsil alan balalarımın əhsan verdim. Çox şadam ki, bu məktəbdə uşaqlarımız üçün belə bir şənlik təşkil olunur. Mən tez-tez məktəbə gəlib, mətbəxə keçirəm. Öyrənmək istəyirəm ki, görüm şagirdlərə necə yemək bişirirlər. İnanın ki, burada bişirilən yeməklər, yaradılan şərait ev şəraitindən fərqlənir. Hər şeyin düzünü deyən adamam. Burada yaradılan qayda-qanunda, uşaqlara olan münasibətdə heç bir qüsurlu yoxdur. Şadam ki, bizim gələcəyimiz olan uşaqlarımız belə bir şəraitdə təhsil alırlar. Onlar yaxşı xalça da toxuyub, müxtəlif fiqurlar düzəldirlər. Bunlarla da tanışam və çox sevincliyəm".

□ Əli RAİS,
Musavat.com
Fotolar müəllifindir

Regionları dirçəldəcək investisiya

Ekspert: "Ölkə iqtisadiyyatının 88-89 faizi Bakı və Abşeronda formalaşsarsa..."

Azərbaycanda son illərdə regionların iqtisadi inkişafının təmin olunması istiqamətində bir sıra addımlar atılır. Regionların sosial-iqtisadi inkişaf proqramları çərçivəsində atılan bu addımlar arasında sənaye parkları və məhəllələrinin, aqroparkların yaradılması və sairələr diqqəti cəlb edir.

Iqtisadiyyat Nazirliyinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin "Yeni Müsavat"a verilən məlumatına görə, indiyədək regionların sosial iqtisadi inkişafı üzrə dövlət proqramları çərçivəsində regionlara 70 milyard manat həcmində investisiya qoyulub.

İndiyədək dövlət başçısının müvafiq sərəncamları ilə Neftçala, Masallı, Sabirabad və Hacıqabulda sənaye məhəllələrinin yaradılması qərara alınıb. Artıq Neftçala və Masallı sənaye məhəllələri sahibkarların istifadəsinə verilib. Bundan əlavə, açılması planlaşdırılan 45 aqroparkdan artıq 18-i fəaliyyətə başlayıb, 27 aqroparkın isə 2019 və 2020-ci illərdə açılacağı gözlə-

nilir. Aqropark və sənaye məhəllələrinin yaradılmasına Sahibkarlığın İnkişafı Fondu vasitəsilə dövlət dəstəyi verilir, eyni zamanda özəl biznes investisiya ayırır.

2016-cı ildən regionlara investisiya yatan sahibkarları stimullaşdırmaq üçün dövlət investisiya təşviqi sənədinin verilməsinə başlanılıb. İqtisadiyyat Nazirliyindən aldığımız məlumata görə, indiyədək 289 sahibkarlıq subyektinə ümumi dəyəri 2,8 milyard manat olan 330 investisiya təşviqi sənədi verilib.

Görülən işlərə rəğmən, Azərbaycanda dövlət büdcə gəlirlərinin formalaşmasında regionların payı cüzi olaraq qalır. Məsələn, 2019-cu ilin dövlət büdcəsində mərkəzləş-

dirilmiş gəlirlər ümumi gəlirlərin 96,8 faizini təşkil etdiyindən yerli gəlirlərin payı cəmi 3,2 faiz olacaq. 2018-ci ilin gözlənilən icrası ilə müqayisədə regionlar arasında (işğal altında olanlar istisna olmaqla) artımlar əsasən Sumqayıt, Gəncə və Şirvan şəhərləri, Abşeron, Neftçala, Salyan, Astara, Ağcabədi, Göyçay, Bərdə və Qazax rayonları üzrə, azalmalar isə Bakı şəhəri, eləcə də Sabirabad, Ucar, Goranboy və Göygöl rayonları üzrə proqnozlaşdırılıb.

Bundan əlavə, büdcədən rayonlara dotasiyalar artır. Gələn il yerli xərcləri tənzimləmək üçün dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən ayrılan maliyyə yardımının (dotasiyanın) məbləğinin yuxarı həddi əhəmiyyətli dərəcədə artırılıb. Belə ki, bu göstərici cari illə müqayisədə 33471,0 min manat və ya 47,4 faiz çox

olmaqla 104 046,0 min manat proqnozlaşdırılıb. Həmin məbləğin yerli xərclərin tərkibində xüsusi çəkisi 12,4 faiz təşkil edəcək ki, bu da cari illə müqayisədə həmin göstəricidən 2,6 faiz bəndi çoxdur.

2019-cu ilin dövlət büdcəsindən cəmi 34 şəhər və rayona dotasiya ayrılmayacaq. Qalan bütün rayonlar büdcə dotasiyalarından asılı olacaq.

İqtisadçı-ekspert Rəşad Həsənov Azərbaycanda regionlara investisiya cəlbini artırılması üçün hüquqi müstəvidə bir çox işlərin görüldüyünü deyir: "Bu baxımdan, ölkə ərazisinin investisiya zonalarına bölünməsi üzrə qaydaların qəbul olunması xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Investisiya qoyuluşu üzrə beş region müəyyənləşdirilib. Regionlara investisiyaların təşviqi üçün bu zonalar üzrə təşviq sənədlərinin verilməsinə başlanılıb.

Qanunvericiliyə əsasən regionlara investisiya yatan sahibkarlıq subyektləri bu sənədi əldə etməklə vergi və gömrük güzəştləri də əldə etmiş olurlar. Bundan başqa, sənaye məhəllələri, aqroparkların yaradılması istiqamətində işlər həyata keçirilir. Eyni zamanda ölkə prezidentinin çıxışlarında yerli icra hakimiyyəti orqanları rəhbərlərinin işi qiymətləndirərkən cəlb olunan investisiyaların həcmindən nəzərə alınacağı bildirilib. Bütün bunlarda məqsəd biznesi regionlara investisiya yatırmağa təşviq etməkdir".

Ekspertin sözlərinə görə, həyata keçirilən bütün tədbirlər rəğmən bu gün Azərbaycan regionlarında investisiya bəhərinin yaşandığını söyləmək qeyri-mümkündür: "Ümumiyyətlə, Azərbaycanda qeyri-neft sektoruna investisiya yatırılmasında temp aşağıdır. Bu-

rada yalnız kənd təsərrüfatına və turizm sektoruna yatırımlarda nəzərəcarpacaq irəliləyiş hiss olunur. Bu da onunla bağlıdır ki, hər iki sahə üzrə daha əlverişli mühit formalaşdırılıb. Xüsusilə kənd təsərrüfatı istehsalı üçün Rusiya bazarı ilə bağlı çağırışlar var. Lakin bu sahələrdə də kəskin axın müşahidə edilmir. Bu vəziyyəti aradan qaldırmaq üçün ölkədə biznes mühitinin təkmilləşdirilməsi üçün institusional islahatların aparılması, siyasi qərarların ortaya qoyulması, xarici və daxili investitorların inandırılması lazımdır. Yalnız bu halda biz investisiya axınlarının sürətlənməsini görə bilərik".

R.Həsənov bildirir ki, regionlara investisiya cəlbini artırmaq üçün dövlət ciddi vergi və gömrük güzəştləri tətbiq etməlidir: "Vergi Məcəlləsinin böyük dəyişikliklər edilərsə də, onlar regionlara investisiya cəlbini hədəfləməyib. Bunun üçün ayrıca güzəştlərin tətbiqi zəruridir. Bu gün ölkə iqtisadiyyatının 88-89 faizi Bakı və Abşeronda formalaşır. Bu isə həm iqtisadi aktivliyi, həm alıcılıq, istehlak gücünü, əhalinin gəlirlərini məhdudlaşdıran faktordur".

□ Dünya SAKIT,
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 278 (7167) 26 dekabr 2018

İtirdiyi lotereya bileti 1 milyon dollar qazandı

Amerikanın Miçigan ştat sakininin maşında itirdiyi lotereya bileti milyon dollar udub. 51 yaşlı Piter Del-yuka hələ oktyabr ayında lotereya bileti alıb və elə həmin an da onun barəsində unudub. Aradan iki ay keçəndən sonra həmin bileti maşında tapıb və onu yoxlamaq üçün supermarketə girib. "Satıcı həmin bileti skan edib və deyib ki, belə böyük uduşun pulunu verə bilməz. O, şəkildən nömrələri çap etdi və mənə nə qədər pul udduğumu göstərdi".

Uduşlu beş rəqəmin beşi də üst-üstə düşüb. Nəticədə Delyuka bir milyon dollarlıq uduşun sahibi olub. "Mən hələ də bu qələbənin məşabını tam dərk edə bilməmişəm. Amma özümü çox rahat hiss edirəm. Anlayıram ki, mənə çox komfortlu, dəbdəbəli bir qocalıq gözləyir".

Bu ilin 18 noyabrında isə xəbər verildi ki, Manhetten sakini Nyu Yorkun tarixi boyunca ən böyük uduşun sahibi olub. O, hər həftə lotereya bileti alır və ailəsinin 25 il öncə dedikləri rəqəmi yazırdı.

Sahibi sağalana qədər xəstəxananın qapısında gözlədi

Londonun Harrou rayonunda bir it öz sahibinin xəstəxanadan çıxmasını günlərlə həmin xəstəxananın qabağında gözləyib. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, it sahibinin səhhəti onu parkda gəzintiyə çıxarməkə pisləşib. Adı açıqlanmayan britaniyalı təcili tibbi yardım maşını apararkən itini də həmin maşına buraxıblar. İtin sahibinə tibbi yardım göstərilən zaman it də Nortuik Park xəstəxanasının qabağında gözləyib. Tibb müəssisəsinin işçiləri itə isti yemək, su və yatacaq veriblər. İtin orada nə qədər qaldığı açıqlanmır. Amma kişini xəstəxanadan buraxanda o, qapıda itinin onu gözlədiyini görüb.

Oktyabr ayında isə Miçigan ştatında sahibləri tərəfindən atılan bir itin aylarla atıldığı yerdə öz sahibini

gözləməsi barədə xəbər yayılmışdı. İt sahiblərinin atdığı zibil və mebellərin yanında gözləyirdi.

Kor olmadan öncə 8 yaşlı uşağın bütün arzularını həyata keçiriblər

Nadir xəstəlikdən əziyyət çəkən 8 yaşlı britaniyalı Fred Houe tamamilən korlaşana qədər bütün arzularını həyata keçirib. Bu barədə "The Mirror" nəşri xəbər verib. Oğlan bu ilin may ayında məşhurlaşmışdı. Həmin vaxt Britaniya mətbuatı onun he-

kayəsi barədə yazmışdı. O, izah etmişdi ki, müxtəlif əşyalara baxmağı çox sevirdi və dünyada görmək istədiyi əşyaların şəklini çəkmişdi. Nəticədə o, yarım il ərzində Eyfel qülləsinə çıxmağa, Mikki Mausla tanış olmağa, zooparkda heyvan baxıcısı və qatarda maşinist

kimi çalışmağa nail olub. O, eyni zamanda Nyu York şəhəri ilə limuzinlə şəhəri gəzməyə, eyni zamanda Alp dağlarında xizəklə sürüşməyə də nail olub.

Onu 47 yaşlı anası Karen Nevel və 46 yaşlı atası Deyv Houe müşayiət edib. Oğlanın bütün arzularını öz köməyi ilə həyata keçirən əyləncə şirkəti "The Telegraph" yazıb. Yerli universitetlərdən birinin tələbəsi olduğu güman edilən qız bununla da barın mühafizəçisinə guya öz yaşını bildirmək istəyib. Amma müəssisə əməkdaşı yeməyi sənəd qismində qəbul etməkdən imtina edib. Çünki içəridə alkoqollu içkilər satılır və içəri girmək üçün yaş məhdudiyəti var. Rədd cavabı alan qız barın mühafizəçisinin üzünə yumruq atıb. Güman edilir ki, gənc qızın bu hərəkətlərinə onun həddən artıq sərxoş vəziyyəti səbəb olub. Barın ortaqlarından olan Rasif Rafik qıza təhsil həyatında uğurlar arzulayıb. "Tələbə vaxtı bizim də həyatımızda elə tədbirlər olub ki, onların nəticəsi barədə biz sonradan pəşman olmuşuq".

Ailə yerində saymaq istəmir. Onlar oğullarını Harri Potterin, Padşah Şirin studiyalarına, eləcə də muzey və safarilərə aparmaq istəyir. Houinin nadir xəstəliyi ona gətirib çıxardı ki, gözlərindən biri ancaq işığı qəbul edə bilir, digəri isə iki metrden uzağı görmür. Oğlanı müalicə etmək qeyri-mümkündür. Tezliklə o, görmə qabiliyyətini tamamilən itirəcək.

QOÇ - Olduqca əhəmiyyətli gündür. Hansısa böyük bir işinizi həyata keçirməkdə şans qazana bilərsiniz. Bununla yanaşı, perspektivli görüş və maddi gəliriniz də mümkündür. Ailə üzvlərinizlə mübahisə etməyin.

BUGA - Əbəs yerə risk etməyin. Çalışın ki, ünsiyyətdə olduğunuz insanlarla münasibətləri qoruyasınız. Təxminən saat 15-dən sonra işgüzarlığınızı artırın ki, uğurlarınız çoxalsın. Yalan vədlər verməyin.

ƏKİZLƏR - Ulduzların düzümü maraqlı bir təqvim yaşayacağınızdan xəbər verir. Üzləşdiyiniz adamların əksəriyyəti ovqatınızı yüksəldəcək. Sövdələşmələr üçün də səmərəli vaxtdır. Bu fürsətdən yararlanın.

XƏRÇƏNG - Astroloji göstəricilər işlərinizin rəvan gedəcəyinə işarə edir. Hətta cəhd etdiyiniz təqdirdə maddi durumunuz da yaxşılaşa bilər. Nahardan sonra səfərə çıxmaq fikrinizi reallaşdırın.

ŞİR - Gün ərzində mənfəətli enerji Ay bürcünüzdə qərar tutduğundan ilk növbədə səhhətinizi qoruyasınız. Qlobal işlərin həllini, eləcə də səfərlər planını isə mümkün qədər təxirə salın.

QIZ - Enerjinizin azaldığı bir vaxtda özünüzü ələ almağa çalışın. Fikirlərinizi başa düşən adamlar arayın. Nahar ərəfəsində şəxsi büdcənizi artırmaq ehtimalınız yaranacaq. Gücünüz çatmayan işlərə girişməyin.

TƏRƏZİ - Yalnız münasibətlər zəminində uğurlarınız olacaq. Fəaliyyət və ya şəxsi işlər üçün sərfəli vaxt deyil. İnsanlara qarşı unudulmuşunuzu dəf edin. Daha çox istirahət edin.

ƏQRƏB - Saat 11-13 arası əsəblərinizi ci-lovlaya bilərsiniz, günün qalan müddətində ovqatınız xoş olacaq. Boş dayanmayın. Mühüm adamlara baş çəkin ki, ulduzlar sizə sevinc bəxş etsin. Pul da gözlənilir.

OXATAN - Qarşınızda duran vəzifələrin çoxluğu sizi yoracaq. Lakin nəticənin uğurlu olacağını nəzərə alıb passivləşməməlisiniz. Axşam məxfi görüşlər keçirmək sizə böyük səmərə verə bilər.

OĞLAQ - Səhər saatlarından başlayaraq qarşılıqlı münasibətlər zəminində, həmçinin işgüzar sövdələşmələrdə vəziyyət ürayinizcə olacaq. Günün ikinci yarısında yeni təkliflər də gözlənilir.

SÜTÖKƏN - Yeni işgüzar əlaqələrə start vermək üçün Göy qübbəsi tərəfinizdə duracaq. Odur ki, bütün səylərinizi birləşdirməlisiniz. Günün ikinci yarısında şanslı məqamlar yaşayacaqsınız.

BALIQLAR - Böyük dəyişikliklər astanasındasınız. Qətiyyətlə təəddüd etməyin. Nə qədər cəsarətli olsanız, işləriniz də bir o qədər uğurlu olacaq. Nahardan sonra qonaq getməyə dəyər.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Yaşını gizlətmək istədi, şəxsiyyət vəsiqəsi yerinə pita verdi

Amerikanın Massaçusetet ştatında yerli bara daxil olmaq istəyən bir qız şəxsiyyət vəsiqəsi yerinə bir dilim pita vermək istəyib. Bu barədə 25 noyabrda "The Telegraph" yazıb. Yerli universitetlərdən birinin tələbəsi olduğu güman edilən qız bununla da barın mühafizəçisinə guya öz yaşını bildirmək istəyib. Amma müəssisə əməkdaşı yeməyi sənəd qismində qəbul etməkdən imtina edib. Çünki içəridə alkoqollu içkilər satılır və içəri girmək üçün yaş məhdudiyəti var. Rədd cavabı alan qız barın mühafizəçisinin üzünə yumruq atıb. Güman edilir ki, gənc qızın bu hərəkətlərinə onun həddən artıq sərxoş vəziyyəti səbəb olub. Barın ortaqlarından olan Rasif Rafik qıza təhsil həyatında uğurlar arzulayıb. "Tələbə vaxtı bizim də həyatımızda elə tədbirlər olub ki, onların nəticəsi barədə biz sonradan pəşman olmuşuq".

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SABIROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.